

Linux 'as well as to learn

ubuntu 15.4

6'6"

5'6"

5'0"

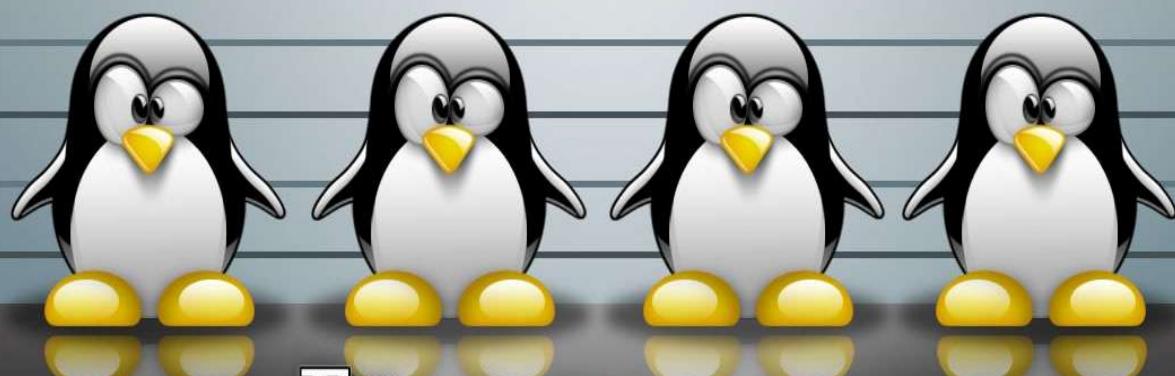
4'6"

4'0"

3'6"

3'0"

for student

The Usual Suspects

سیستم عامل لینوکس را خوب یاد بگیریم

(ابونتو نسخه ۱۴.۴)

۱۳۹۴/۲/۲۵

(بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ)

مقدمه :

به همه هموطنان عزیز به خصوص دانشجویان و مدرسان گرامی سلام عرض می نماییم و امیدواریم همیشه در زندگی موفق و پیروز و کمک یار دیگر مردم باشند . ترم دوم دانشگاه درس ۱ واحدی به نام کارگاه لینوکس به سراغ ما آمد شگفت زده بودیم چون تا به حال تنها چیزی که از لینوکس می دانستیم فقط اسمش بود. در اوایل ترم اهمیت زیادی به آن نمی دادیم و استاد ما هم که در کلاس برای آموزش از کتاب های مختلفی استفاده می کرد و این باعث می شد تا هم دانشجویان منبع خوبی برای آموزش نداشته باشند و هم استادی به دلیل نداشتن کتاب مرجع شکایاتی می کردند بنابراین به عنوان یک دانشجوی تازه کار در کامپیوتر به سراغ پیدا کردن کتاب های برای مبتدیان لینوکس در اینترنت رفتیم اما کتاب مرجع و خوبی که رایگان باشد پیدا نکردیم اما چند کتابی پیدا کردیم که هر کدام نقص های داشتند پس سعی را بر این نهادیم که به کمک ۲ کتاب زیر و جستجو در برخی سایت های اینترنتی کتاب پیش رو را جمع آوری کردیم. البته ما هم یک تازه کار لینوکس هستیم و امیدواریم که روزی بتوانیم در این زمینه تخصصی کافی پیدا کنیم و اطلاعاتمان را در اختیار دیگران قرار دهیم

(لینوکس برای صفر کیلومتری ها اثر آقای یاسر امیری) و (کارگاه لینوکس اثر خانم زمانی)

از نویسندهای کتاب های ذیل تشکر می کنیم و از همه سایتهایی که در زمینه لینوکس زحمت می کشند تشکرمی کنیم و همچنین از (آقای بهزاد حبشي) به عنوان مدرس و فردی که در زمینه شبکه زحمت می کشند تشکر می کنیم ما در آخر باید بگوییم این کتاب برای مبتدیان لینوکس می باشد و سعی ما براین است که جلسه به جلسه (۱۱ جلسه) پیش رویم تا اینکه یادگیری آسان و منظم باشد. دانشجویان عزیز ما می توانیم با فرا گرفتن لینوکس و یونیکس کمی امنیت (شبکه) کشورمان را بالا ببریم ما در این زمینه متخصصان کمی تری نسبت به ویندوز داریم پس از همین حالا تصمیم بگیرید.

& دوستان عزیز اگر هرگونه انتقاد یا پیشنهادی دارید می توانید از طریق ایمیل زیر با ما در تماس باشید &

ubuntu15@chmail.ir

* با آگزوک موقعيت برای همه عزيزان* ----- (الهم عجل ولیک الفرج)

لینوکس چیست؟

لینوکس به طور معمول به گروهی از سیستم عامل های رایانه ای گفته می شود که به صورت متن باز (open source) که تحت مجوز گنو (GNU) ساخته می شود. این بدین معنی است که هر فردی می تواند از آن به صورت آزادانه و رایگان از آن استفاده کند، در آن تغییر ایجاد کند و همچنین آن را برای استفاده به دیگران بدهد. در حقیقت باید هسته لینوکس را لینوکس نامید.

ویژگی های سیستم عامل لینوکس؟

۱- هزینه کم

لینوکس سیستم عاملی رایگان است البته نسخه های تجاری مثل رد هت و دیجیکس و وجود دارد اما هزینه های آن نسبت به سیستم عامل های دیگر (مثل ویندوز و یونیکس) کمتر است.

۲- امنیت و پایداری

متن باز بودن لینوکس از عوامل بسیار مهم در امنیت و پایداری آن می باشد چرا که ۱- لینوکس مثل سیستم عامل های دیگر انحصاری نبوده و توسط برنامه نویسان سراسر جهان تنظیم می شود و در صورت کوچکترین باگ در هسته لینوکس. آن را برطرف می کند ۲- برخی لینوکس ها (مثل ابونتو) برخلاف سیستم عامل های دیگر هر ۶ ماه نسخه جدید را انتشار می دهند و میزان پشتیبانی از هر نسخه ۱۸ ماه می باشد.

۳- نیازهای سخت افزاری اندک

لینوکس به دلیل ساختار هسته مناسب و تعداد توزیع های زیاد می تواند با حداقل امکانات سخت افزاری کار کند تا جایی که نسخه هایی وجود دارد که بدون وجود هارد دیسک و با رم ۱۶ مگابایت شروع به کار می کند.

۴- تنظیم و شخصی سازی

چون لینوکس به صورت متن باز می باشد لذا هر کسی با در در دست داشتن سورس ها و کمی تسلط در زبان برنامه نویسی به زبان های (سی و سی پلاس و اسembلی) می توان آن را تغییر داده و لینوکسی شخصی برای خود داشته باشد.

&توزيعه های مختلف لینوکس &

کاربرانی که دارای آشنایی کمتری با گنو/لینوکس هستند، جذب توزیع هایی می شوند که دارای ابزارهای پیکربندی گرافیکی است که آنها را قادر می سازد راحت تر سیستم شان را اداره و نصب نمایند. همچنین دارای نرم افزارهای جدیدی باشد که به آنها حداکثر قابلیت ها را ارائه نماید.

چون لینوکس یک سیستم عامل متن باز است هر کسی می تواند آن را مطابق با نیاز های خود تغییر دهد و توزیع جدیدی از آن ارائه کند. هم اکنون حدود 600 توزیع با پشتیبانی فعال وجود دارد. توزیع های رایج و محبوب عبارتند از:

Ubuntu- OpenSUSE- Fedora -Gentoo –Slackware- ArchLinux -Mint – BackTrack – redhat
Cent os – slakware

یکی از مشکلات عمدۀ کسانی که می خواهند به لینوکس مهاجرت کنند انتخاب یک توزیع مناسب است تا در بدو ورود، بتوانند از لینوکس استفاده کنند.

من به کسانی که دوست دارند لینوکس های مختلف را امتحان کنند توصیه می کنم ابتدا با استفاده Live CD ..

که از این دیسک می توانید بدون نصب سیستم عامل با آن کار کنید البته سرعت این نوع دیسک ها پایین تر از نسخه نصبی لینوکس مورد نظرتان است و کار آبی پایین تری هم نسبت به آن دارد. پس از امتحان کردن آن. اگر باب میلتان بود می توانید نسخه‌ی نصبی آن را دانلود یا با هزینه‌ی اندکی خریداری کنید و پس از نصب از آن لذت ببرید.

***** لینوکس ابونتو *****

خانواده ابونتو شامل موارد زیر است :

-1 Ubuntu Desktop

Ubuntu Server Edition -2

Kubuntu -3

Edubuntu -4

Xubuntu -5

Gobuntu -6

Ubuntu MID Edition -7

* اصطلاحات و کلمات کلیدی لینوکس*

برای اینکه بتوانید لینوکس را راحت تر فرا بگیرید، بهتر است مفهوم برخی از اصطلاحات لینوکس را بیاموزید.

۱- مدیر سیستم یا کاربر ریشه (root)

این کاربر در ویندوز با نام Administrator شناخته می شود این کاربر مدیر سیستم است و اجازه های هر کاری را در سیستم دارد. بهتر است اگر نیازی به این کاربر و امکانات آن ندارید با کاربر استاندارد وارد شوید.

۲- پارتیشن (SWAP)

در هنگام نصب باید یک پارتیشن بسازیم تا به عنوان حافظه مجازی مورد استفاده قرار گیرد.

SWAP ترجیحاً باید برابر یا کمی بیشتر از اندازه RAM باشد

۳- فایل سیستم لینوکس

یا EXT4 قالب بنده پارتیشن های لینوکس مثل NTFS در ویندوز است.

۴- شاخه ریشه یا /

شاخه ریشه بالاترین سطح در سیستم فایل لینوکس است و تمام شاخه ها و فایل ها در زیر مجموعه این شاخه قرار می گیرند برای مثال شاخه home یکی از پر کاربرد ترین زیر شاخه های شاخه ریشه است.

۵- Failsafe

در مواقعي که سیستم عامل با تنظیمات معمول توانایی بوت شدن ندارد، با استفاده از این گزینه می توانیم سیستم را در حداقل امکانات بالا بیاوریم (مانند Safe mode در ویندوز)

۶- Repository

به مخازن نرم افزاری که با استفاده از آن ها می توان همواره سیستم را بروز نگه داشت Repository می گویند.

۷- Dependency

در بعضی مواقع هنگامی که می خواهیم نرم افزاری را نصب کنیم این برنامه نیاز به بسته یا فایل دیگری دارد که آن را Dependency می نامند

۸- Desktop Environment

نمونه هایی از این Unity و KDE و Gnome. واسط گرافیکی کاربر است که کار با سیستم را برای کاربر راحت تر می سازد واسط های گرافیکی هستند.

* لینوکس را خوب بارگیریم *

* نصب ابونتو *

* جلسه اول *

۹- بسته نرم افزاری

مجموعه ای از فایل های مورد نیاز یک برنامه است که برای سادگی مدیریت و کنترل در یک فایل نگهداری می شود. علاوه بر فایل های لازم برای اجرای برنامه ها، در بسته ها فایل های مخصوصی وجود دارند که وظیفه آنها کپی کردن این فایل های اجرایی در مسیر صحیح است.

Deb - ۱۰

یک فایل deb. یک بسته ابونتو (دیبان) است که کلیه فایل های مورد نیاز یک بسته برای نصب را دارد.

Source Package - ۱۱

بسته ای که دارای متن اصلی یک برنامه است و باید کامپایل شود تا قابل استفاده روی یک معماری سخت افزاری خاص باشد.

Super - ۱۲ - کلید

کلید super در لینوکس مانند کلید start در ویندوز می باشد .

& انواع روش های نصب لینوکس &

۱- نصب به عنوان تنها سیستم عامل موجود

۲- بوت دو گانه

۳- نصب در داخل ویندوز

۴- نصب در ماشین مجازی

۵- استفاده از دیسک زنده

در صفحاتی بعدی روش های بالا را توضیح می دهیم.

۱- نصب به عنوان تنها سیستم عامل موجود

اگر شما سی دی سیستم عامل لینوکس ابونتو را در دست داشته باشید می توانید به سراغ مراحل نصب بروید.

و گرنه باید آخرین نسخه سیستم عامل ابونتو را در سایت www.ubuntu.com دانلود کنید. و فایل ISO را داخل فلش یا سی دی (بوتیبل شده) قرار دهید.

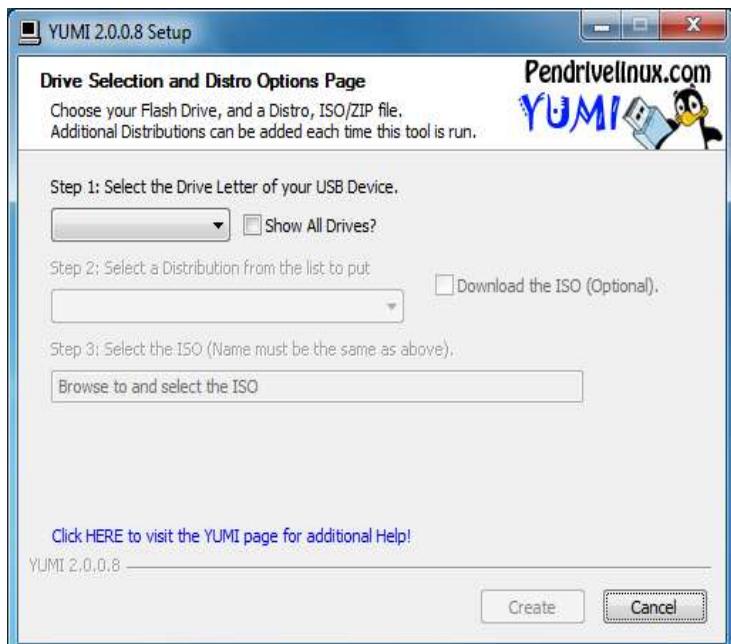
نکته: اگر میخواهید لینوکس در ماشین مجازی نصب کنید نیازی به ریختن فایل ISO در داخل سی دی یا فلش نیست. و مستقیماً می توانید ISO را در ماشین مجازی نصب کنید.

نکته: اگر فلش یا سی دی بوتیبل در دست ندارید می توانید از طریق آموزش زیر بوتیبل کردن را با هم یاد بگیریم.

* بوتیبل کردن فلش *

بعد از دانلود روش کلیک کنید. نیازی به نصب نیست. پورتابل لود می شود.

آخرین نسخه نرم افزار YUMI رو دانلود کنید. در قسمت step1 فلش مورد نظر خود را انتخاب کنید.

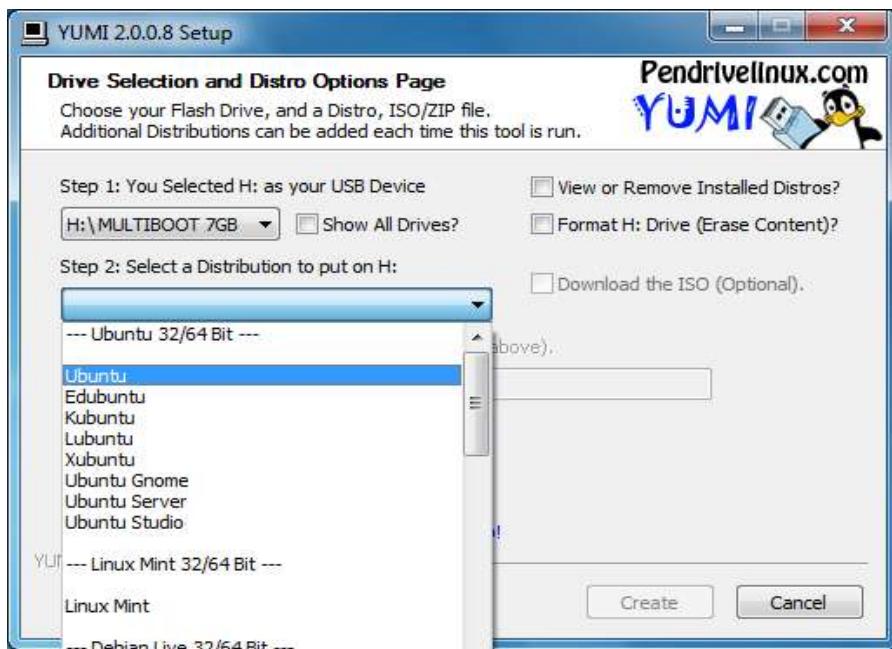

لینوکس را خوب یا بدگیریم

نصب ابونتو

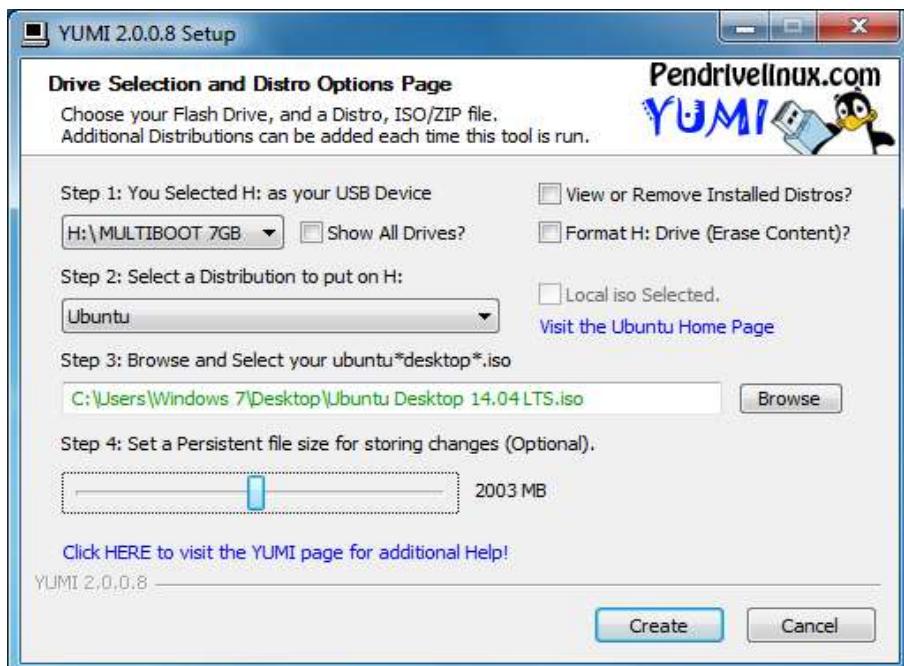
* جلسه اول *

در قسمت 2 step 2 نسخه ابونتو خود را انتخاب کنید.

در قسمت 3 step 3 فایل iso خود را انتخاب کنید.

در مرحله 4 step 4 می توانید به لینوکس خود حجم دهید این مرحله فقط برای ابونتو کار می کند

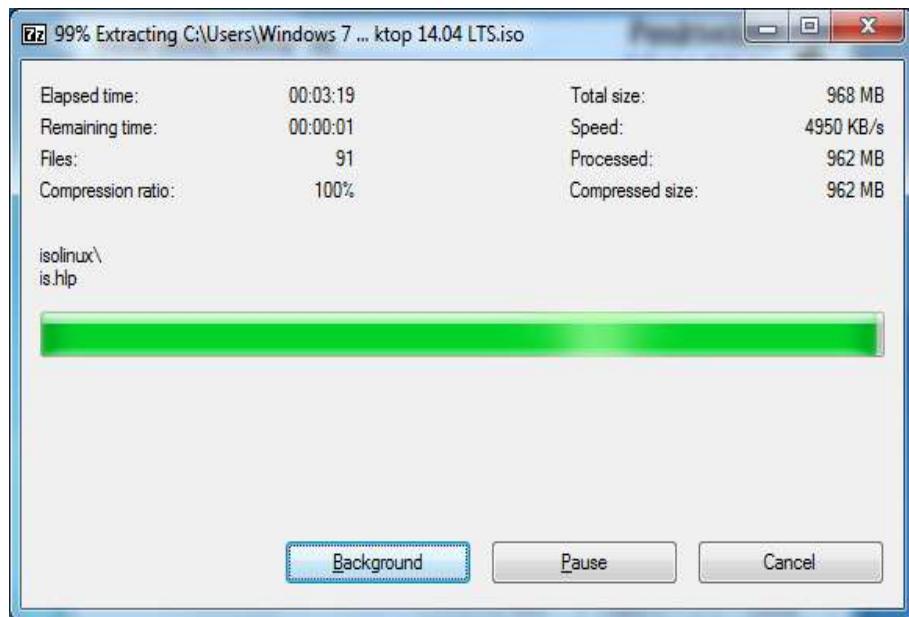
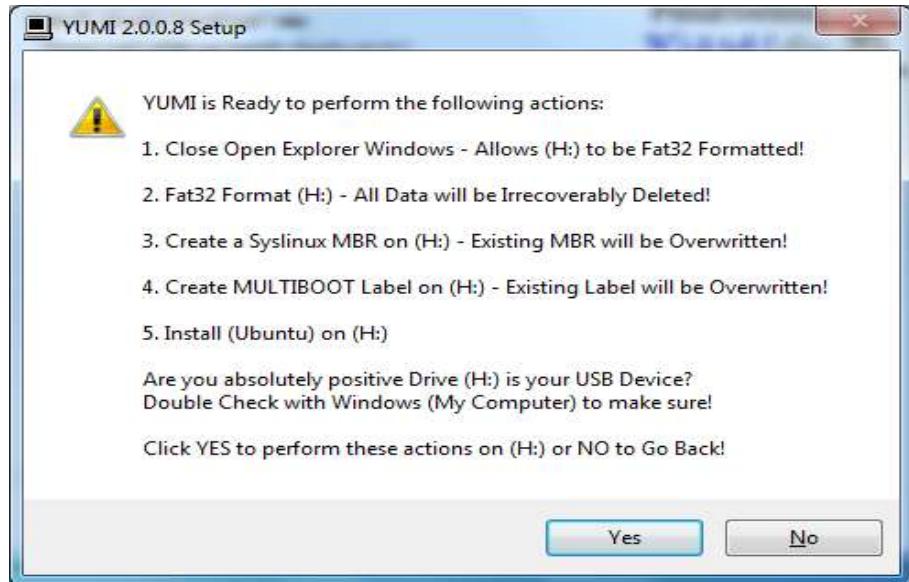

لينوكس را خوب يار بگيرم

نصب ابونتو

* جلسه اول *

در اينجا بر روی yes کلیک کنید.

بعد از اين مرحله بر روی finish کلیک کنید.

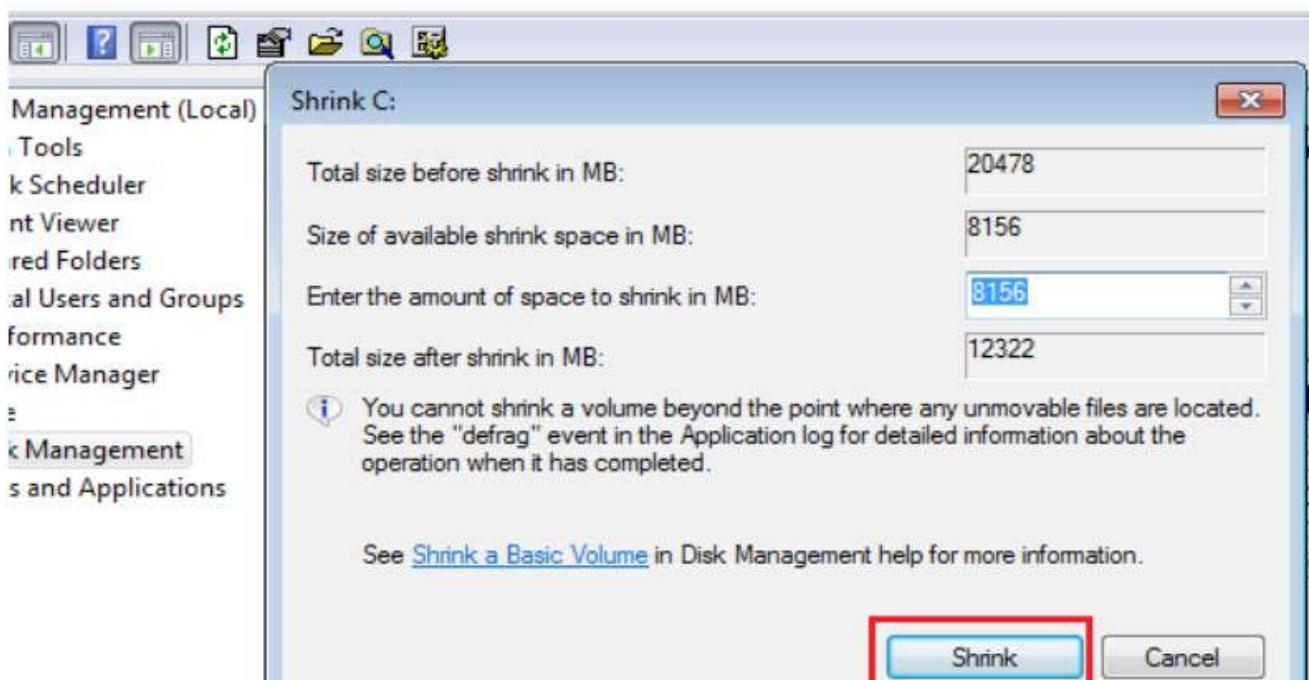
حالا فلش شما آماده نصب می باشد.

نکته: دوستان عزیز یک نکته بسیار مهم که باید قبل از نصب بدانید این است که زمانی که بخواهیم لینوکس را در کنار ویندوز نصب می کنیم به طوری که کاربر باید یکی از درایور های ویندوز را برای نصب لینوکس اختصاص دهد و حجم این درایو بسته به نسخه لینوکس دارد و این نکته را باید به یاد داشته باشیم که فرمت های ویندوزی (NTFS) در لینوکس پشتیبانی می شود. اما فرمت ext3 ext4 در ویندوز نمایان نمی شود.

روش ساخت یک درایومجزا برای نصب سیستم عامل ابوتو

- ۱) وارد ویندوز شوید و به منوی استارت بروید و بر روی Computer راست کلیک کنید و بر روی Manage کلیک کنید.
- ۲) در پنجره‌ی باز شده به منوی Disk management بروید و بر روی درایوی که می خواهید فضایی را برای نصب ابوتو بردارید راست کلیک کنید و گزینه‌ی Shrink رو بزنید.
- ۳) در پنجره‌ی باز شده مقدار فضایی که برای نصب ابوتو نیاز دارید را جدا کنید (حده اقل ۸۵۰۰ مگابایت ۸,۵ Gig) و بر روی گزینه‌ی Shrink کلیک کنید.

* جلسه اول *

* نصب ابونتو *

* لینوکس را خوب یار بگیریم *

* نصب لینوکس ابوتتو ۱۴.۰*

البته با یاد خدمت شما عرض کنم که در هنگام نوشتن این کتاب ابونتو نسخه ۱۵.۴ را هم منتشر کرده است امام چون تفاوت زیادی در نصب وجود ندارد همان نسخه ۱۴.۰ را با هم تمرین می کنیم.

- ۱- ابتدا سی دی را داخل سی دی رام قرار دهید یا فلش حاوی ابونتو را به کامپیوتر متصل کنید
- ۲- سیستم را ریستارت کنید
- ۳- بایوس سیستم خود را در حالت بوت سی دی یا فلش قرار دهید
- ۴- اولین صفحه ای که مشاهده می نماید صفحه رو برو می باشد

با انتخاب گزینه اول

حالت زنده بدون نیاز به نصب می توانید محیط دسکتاب لینوکس را مشاهده کنید و از آن استفاده کنید البته سرعت و دسترسی در آن کمی محدود است.

با انتخاب گزینه دوم

نصب ابونتو را در پیش خواهید گرفت.

با انتخاب گزینه سوم

دیسک شما را چک می کندو با خطاهای هنگام نصب شما را آگاه می سازد.

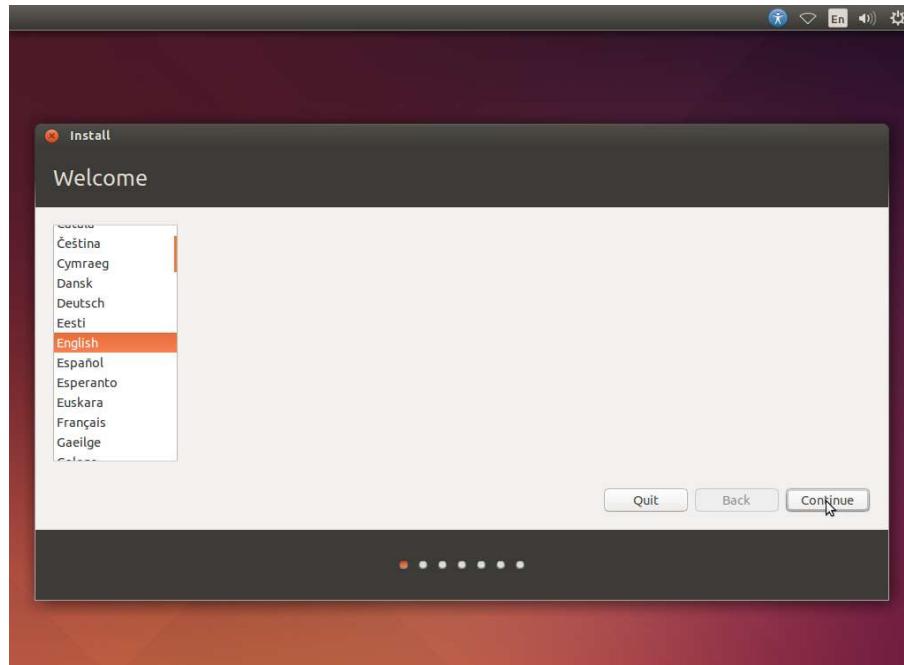
با انتخاب گزینه چهارم

میزان رم سیستم شما را برای نصب سیستم عامل چک میکند

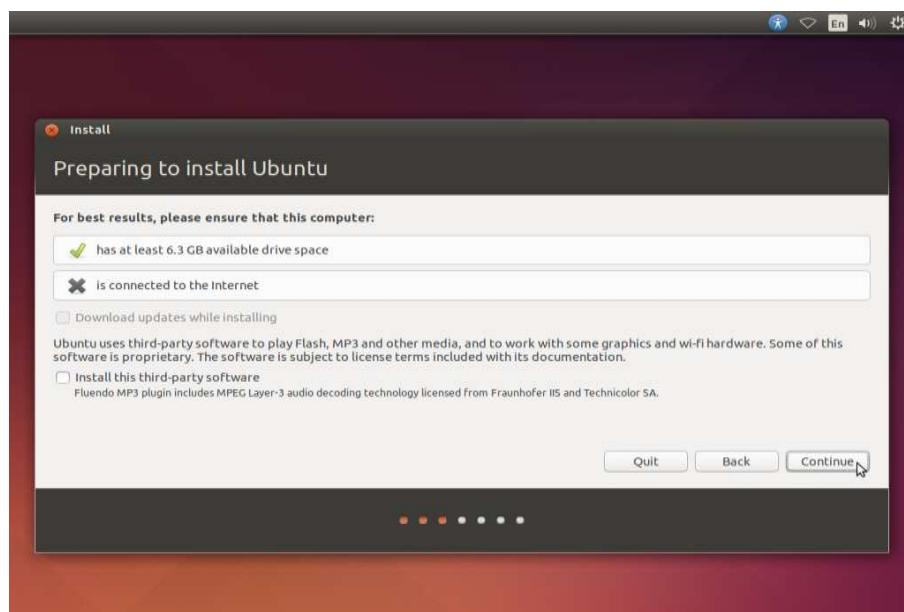
با انتخاب گزینه پنجم

بوت را از اولین هارد دیسک شروع می کند.

۵- خب بعد از زدن دکمه **Install Ubuntu** صفحه زیر میاد.

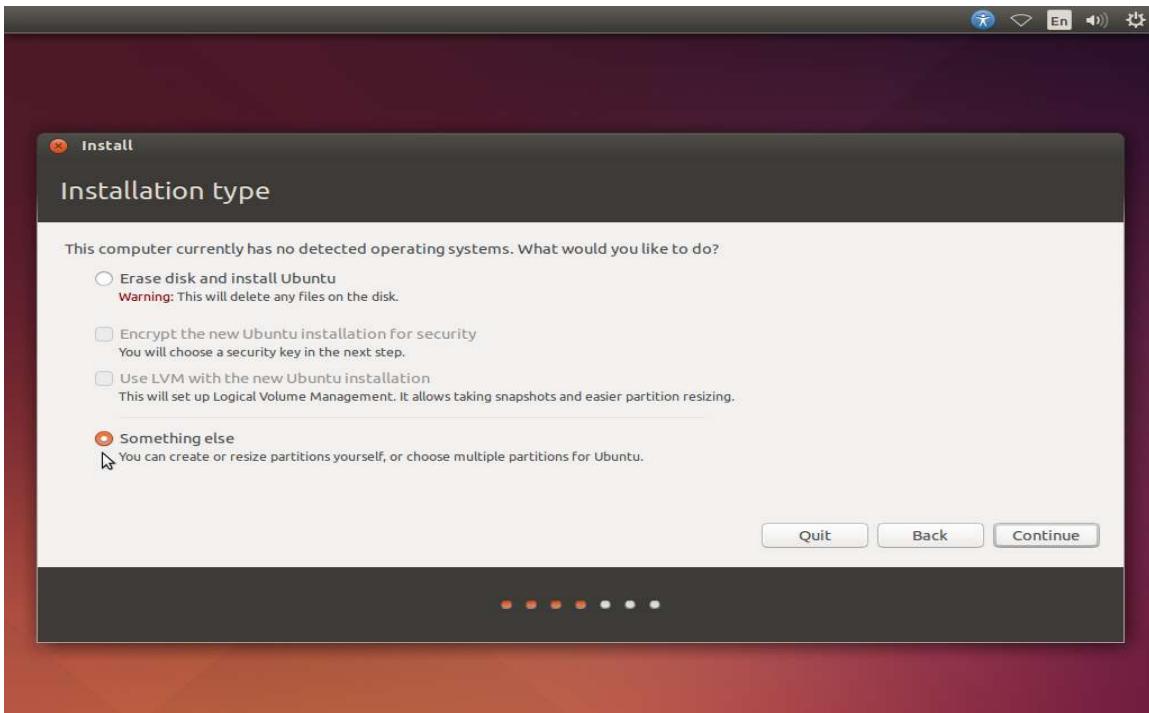
۶- در این صفحه زبان مورد نظر را انتخاب کنید (english)

۷- این مرحله نشان می دهد ابونتو چه چیزهای نیاز دارد و چه چیزهایی مناسب آن هست. اولین جمله می گوید که ابونتو روی ۶.۳ گیگ حافظه می تواند نصب بشود. وقتی تیک سبز دارد یعنی من ۶.۳ گیگ فضا دارم. جمله‌ی دوم می گوید اینترنت باید وصل باشه که خب چون وصل نیست، کنارش ضربدر هست. مشکلی نیست.

جمله‌ی بعدی مربوط به آپدیت ابونتو حین نصب کردن هست. وقتی ما اینترنت رو قطع کردیم دیگه آپدیتی هم در کار نیست. اون جمله‌ی آخر هم برای نصب کدک های صوتی و تصویری و نصب فلاش پلیر و فونت و ... هست که این تیک را حتما بزنید

چون یک تازه کار هستید بعدها به دنبال نصب کدک در ابونتو نباشید.

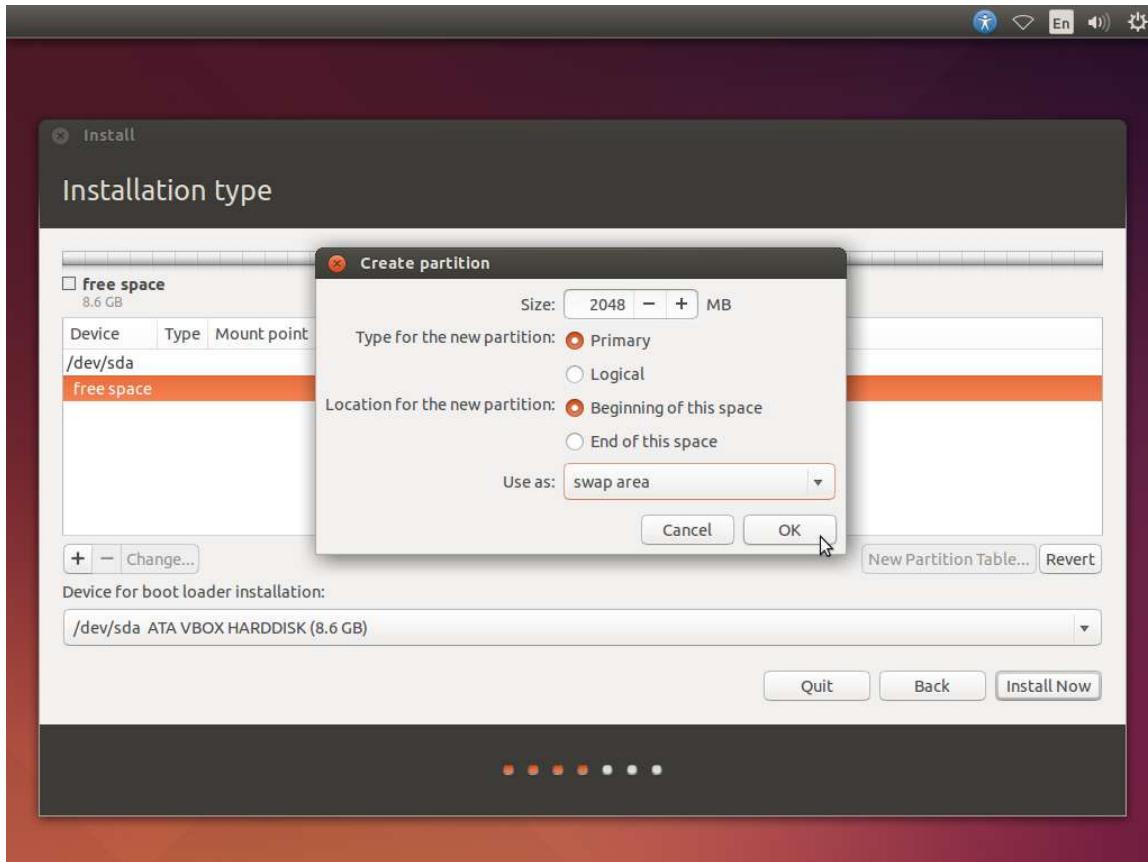

۸- این مرحله در Virtual Box هم وجود دارد البته گزینه های دیگری هم دارد.

گزینه‌ی اول ویندوز رو پاک می کند و لینوکس رو به جای آن نصب می کند. ولی توضیحاتش نشان می دهد که همه‌ی فایل‌ها را پاک می کند و ابونتو را نصب می کند.

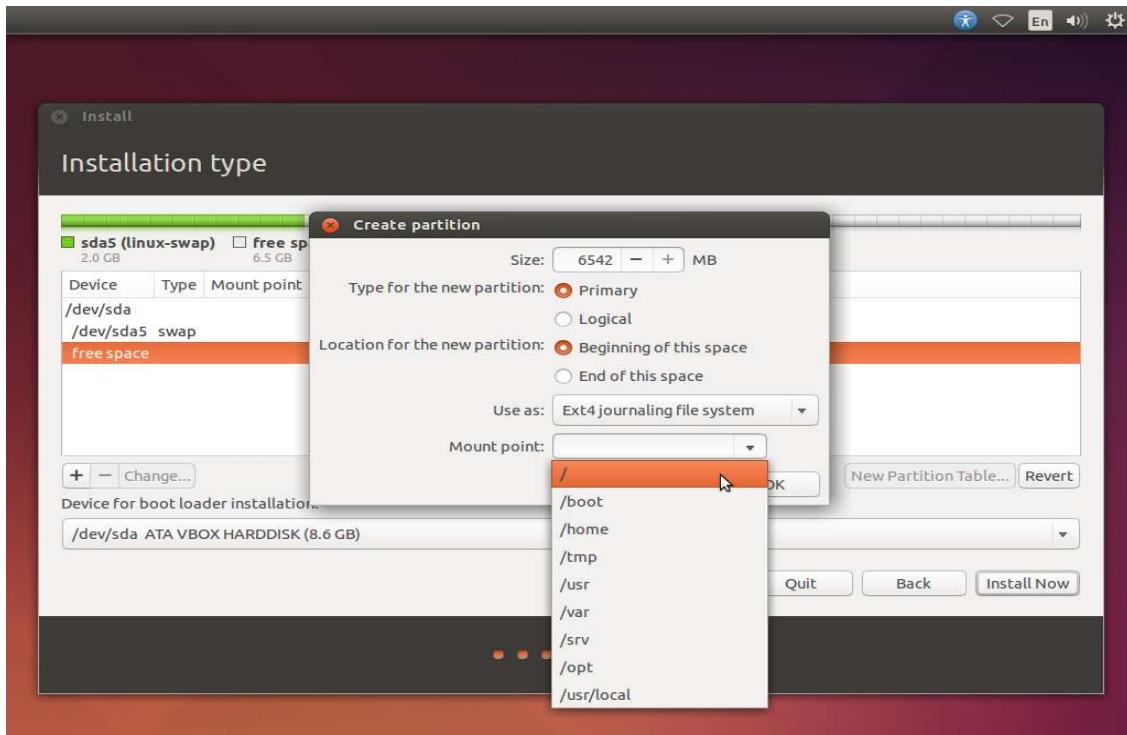
بهترین حالت گزینه‌ی دوم.

پس گزینه‌ی Something Else را تیک بزنید و دکمه continue را بزنید.

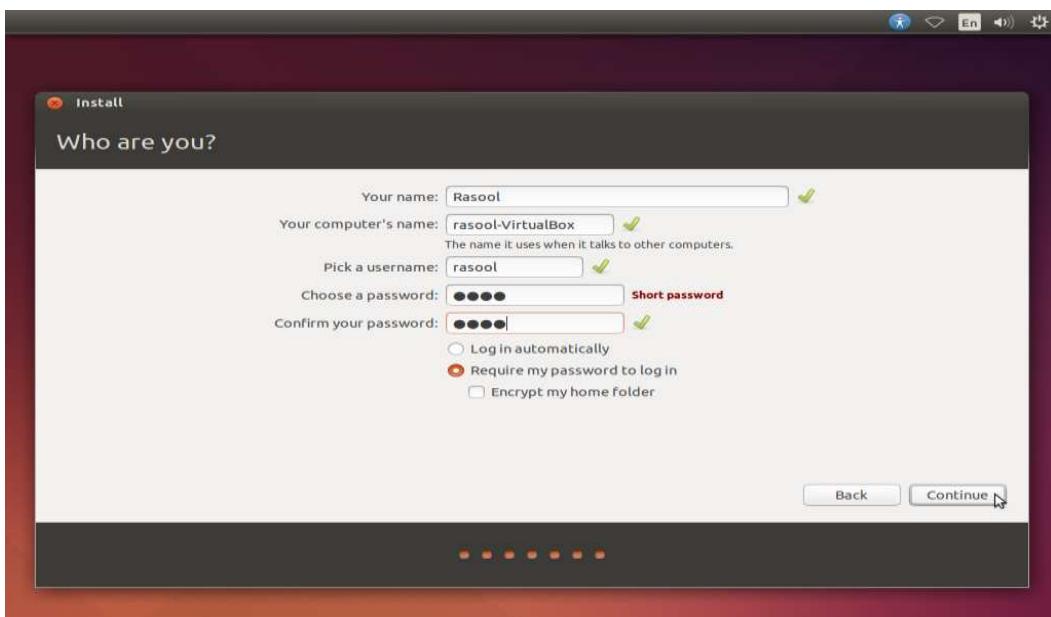
۹- دوستان توجه داشته باشید این مرحله را با دقت انجام دهید زمانی هارد دیسک خود را انتخاب کنید صفحه بالا را خواهید دید ابتدا باید یک درایو برای swap بسازید ابتدا بر روی new partition table کلیک کرده و در قسمت size سایز آن را به میزان رم یا کمی بیشتر تغییر دهید و نوع پارتیشن primary را انتخاب کنید و در قسمت location گزینه beginning را انتخاب نموده و در قسمت use as آن را از نوع swap area انتخاب کنید و ok را بزنید.

دوستان شما در همین قسمت یک درایور را برای نصب لینوکس انتخاب کنید برای اینکار در قسمت size سایز آن بیشتر از ۶.۵ گیگ برای ابونتو و نوع پارتیشن primary را انتخاب کنید و در قسمت location گزینه beginning را انتخاب نموده و در قسمت use as آن را از نوع EXT4 انتخاب کنید. و در قسمت mount point گزینه / را انتخاب کنید. و سپس پس از انتخاب درایو روی install now کلیک کنید

۱۰- دوستان عزیز در مرحله بعدی ساعت خود را بررسی تهران تنظیم کرده و continue را بزنید.

۱۱- در قسمت بعد زبان خود را انتخاب و دکمه continue را بزنید .

۱۲- گزینه اول نام خود را ذکر کنید گزینه دوم نام کامپیوتر خود را بنویسید گزینه سوم نام کاربری خود را بنویسید

گزینه چهارم پسورد را وارد کنید گزینه پنجم پسورد را تکرار کنید و روی گزینه require تیک بزنید و ادامه دهید.

۱۳- بعد از اینکه لینوکس تا دقایقی بعد نصب شد موقع راه اندازی مجدد گزینه ubuntu را انتخاب نموده و با وارد کردن نام کاربری و پسورد وارد دسکتاپ لینوکس خود شوید.

*پایان روش اول *

۲- بوت دو گانه (نصب در کنار ویندوز)

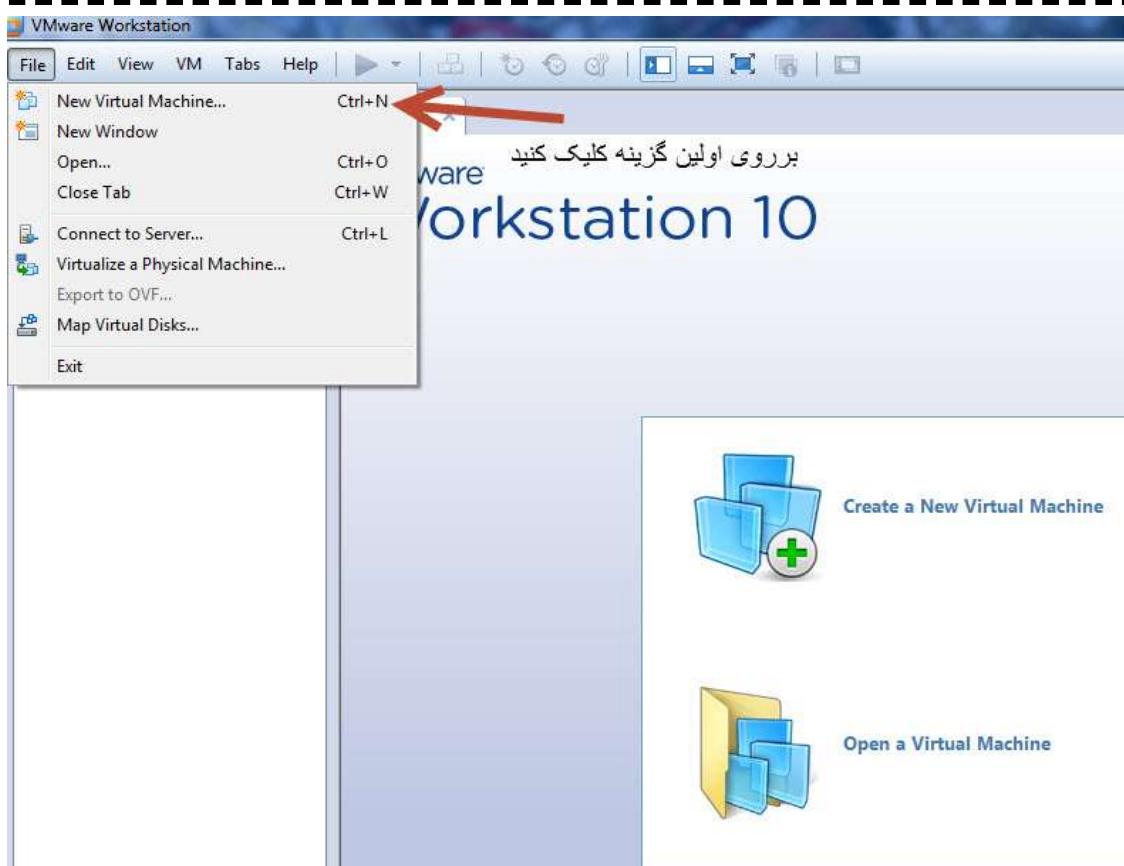
در این روش لینوکس را در کنار ویندوز نصب می کنیم به طوری که کاربر باید یکی از درایور های ویندوز را برای نصب لینوکس اختصاص دهد و حجم این درایو بسته به نسخه لینوکس دارد و این نکته را باید به یاد داشته باشیم که فرمت های ویندوزی در لینوکس پشتیبانی می شود اما فرمت ext3 یا ext4 در ویندوز نمایان نمی شود. اگر پس از نصب نتوانستید لینوکس را در مرحله بوت ببینید از نرم افزار easy bcd کمک بگیرید آموزش آن هم در اینترنت موجود است برای نصب لینوکس هم از قسمت بالا کمک بگیرید.

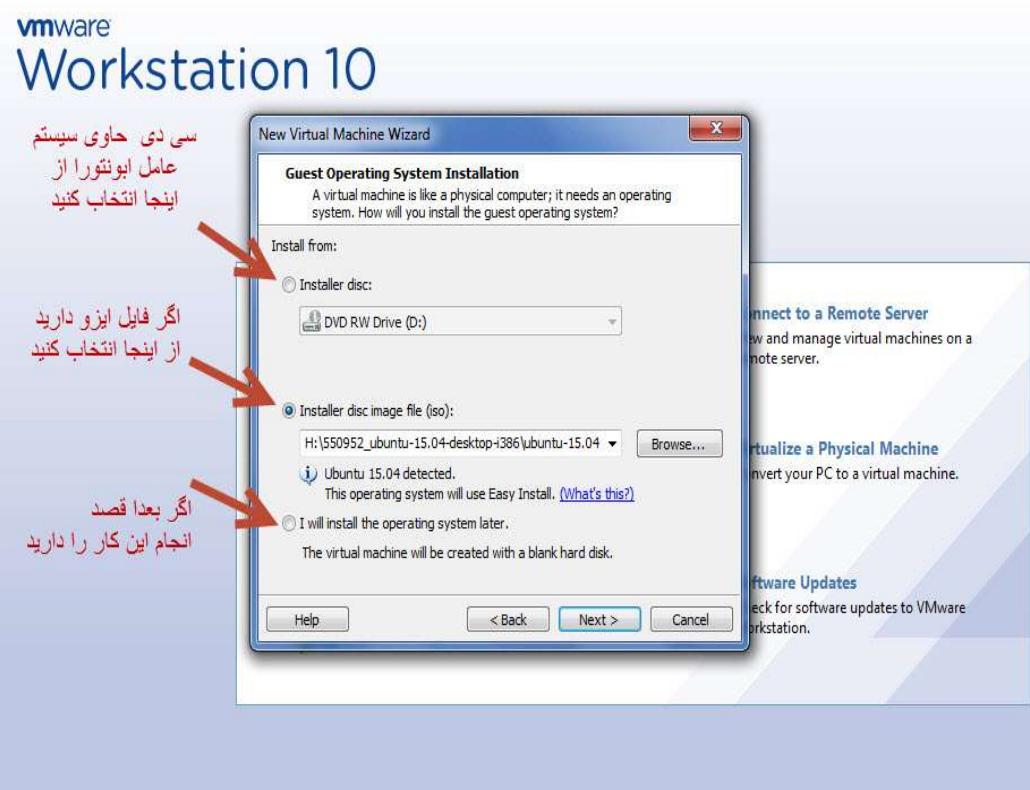
۳- نصب در داخل ویندوز

در این روش با استفاده از نرم افزاری به نام wubi نسخه ای از لینوکس را درداخل ویندوز (مثل یک برنامه) نصب می کنیم و دیگر در اینجا با درایوهای ویندوز کاری نداریم البته اسم ابونتو در اول راه اندازی سیستم دیده می شود. این روش برای مبتدیان خطر کمتری دارد.

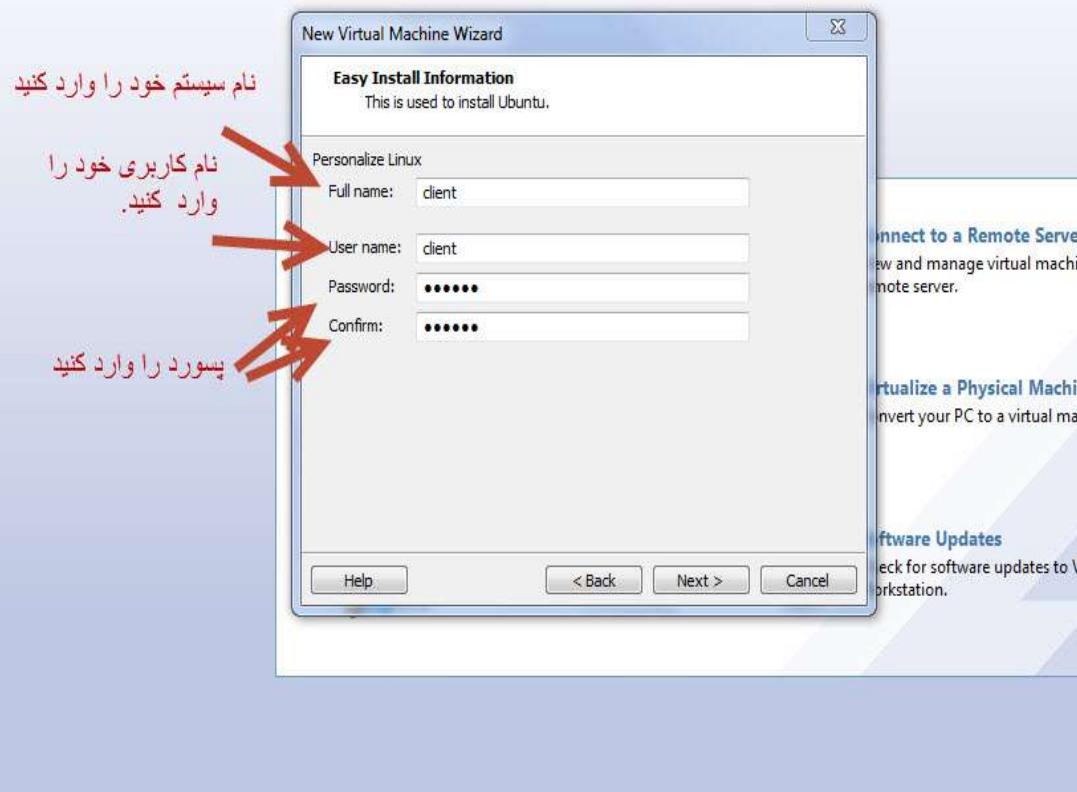
۴- نصب در ماشین مجازی

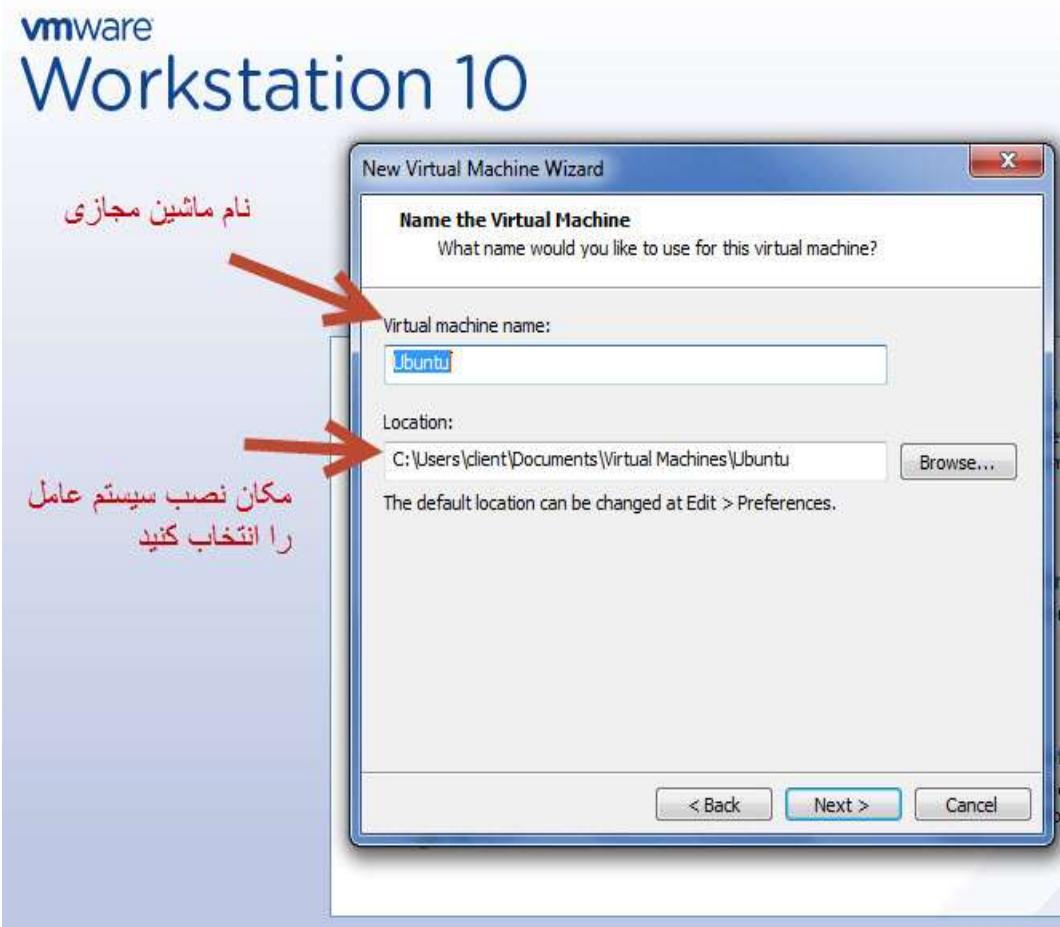
در این روش ابتدا نرم افزار های ماشین مجازی (vmware -virtual box-virtual pc) را نصب می کنیم سپس نسخه های کاربری و سروری لینوکس را در آن نصب کرده و از آن استفاده می کنیم. لذا اگر کار با ماشین های مجازی را بلد نیستید کتاب آموزش vmware (اثر فرشید باباجانی) را دانلود کنید و برای نصب لینوکس هم از مراحل قبلی کمک بگیرید. در صفحات بعدی نصب در ماشین مجازی را به صورت تصویری توضیح خواهیم داد.

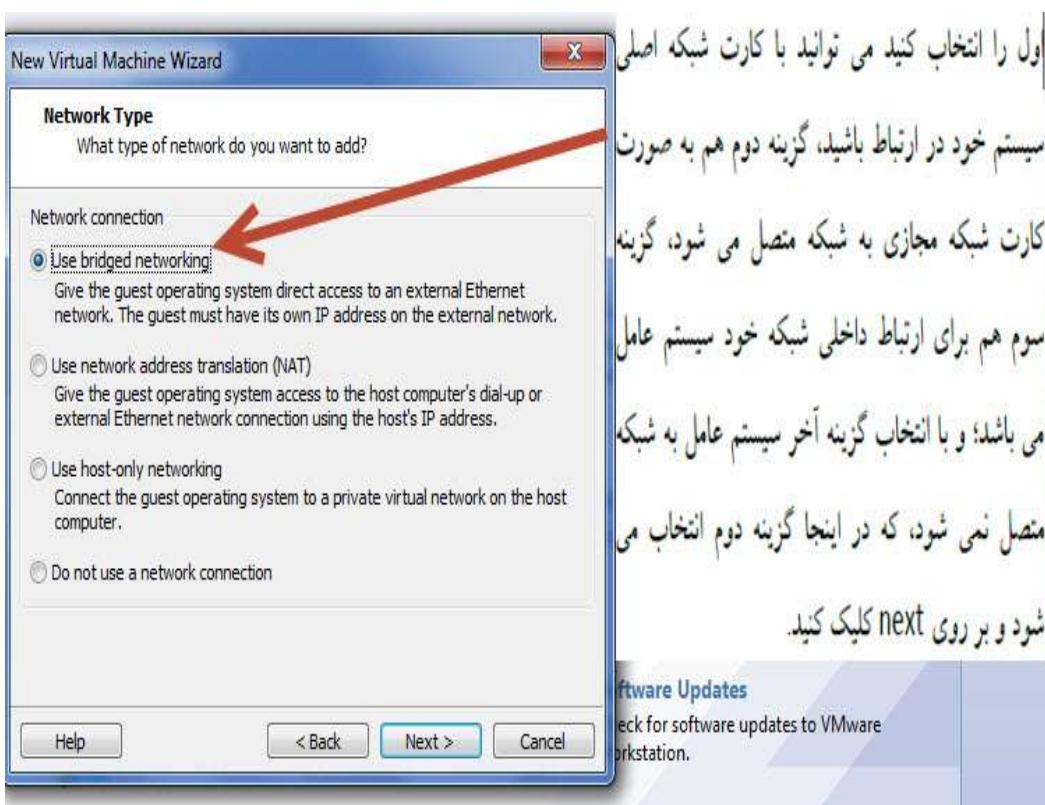
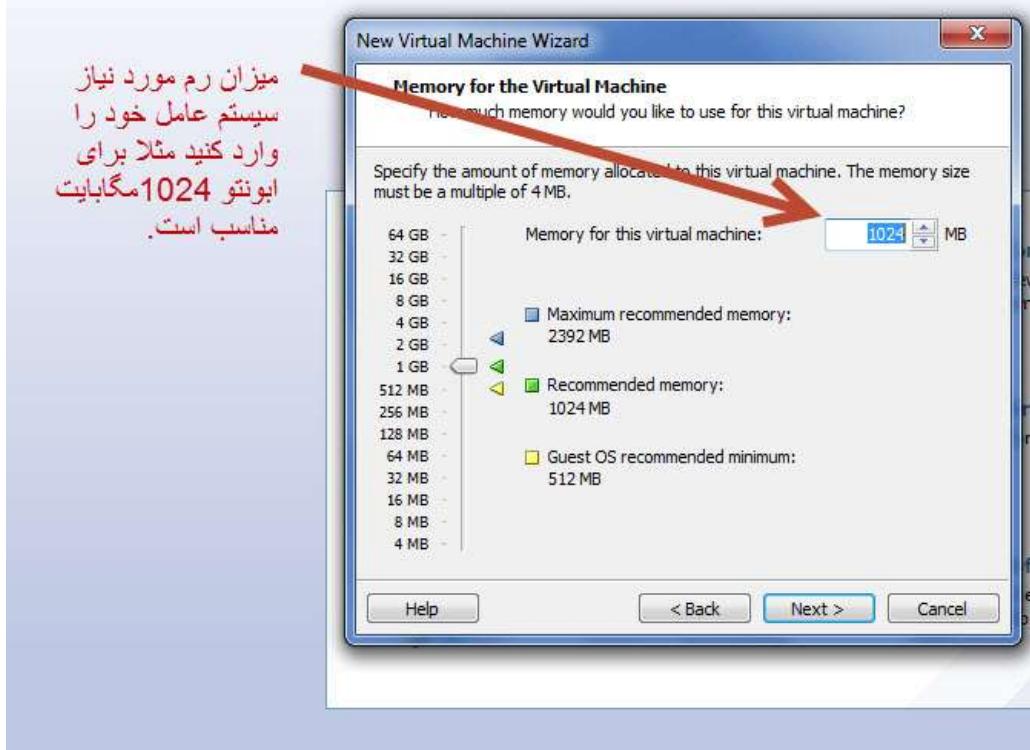

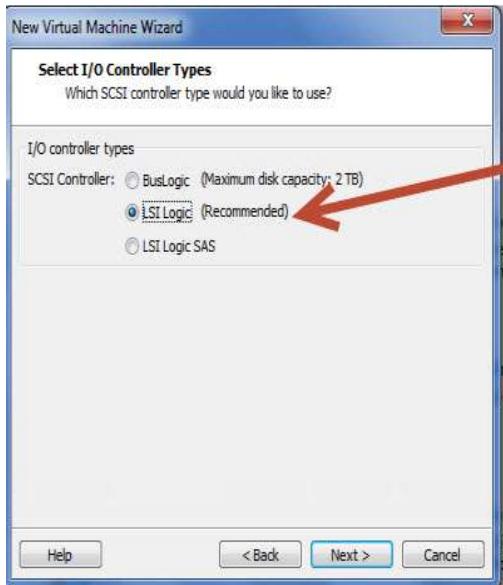
vmware Workstation 10

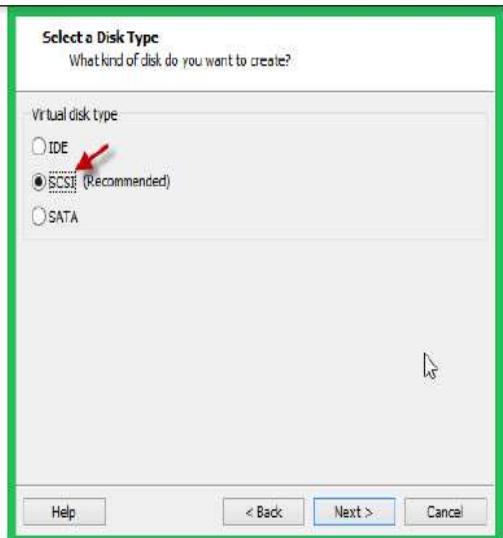
vmware Workstation 10

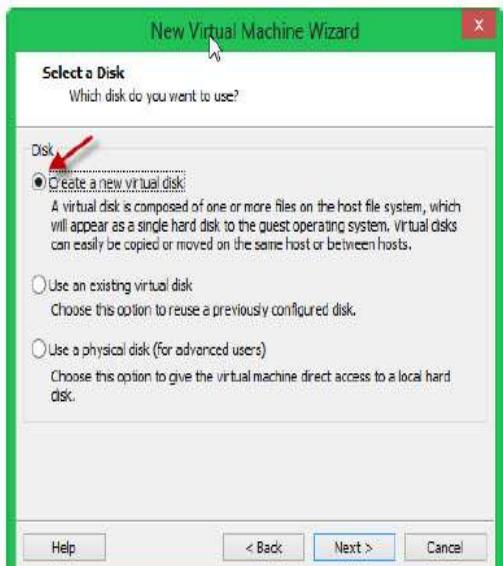

در این قسمت نوع I/O controller را مشخص کنید
که زیاد هم مهم نمی باشد. بر روی Next کلیک کنید.

11

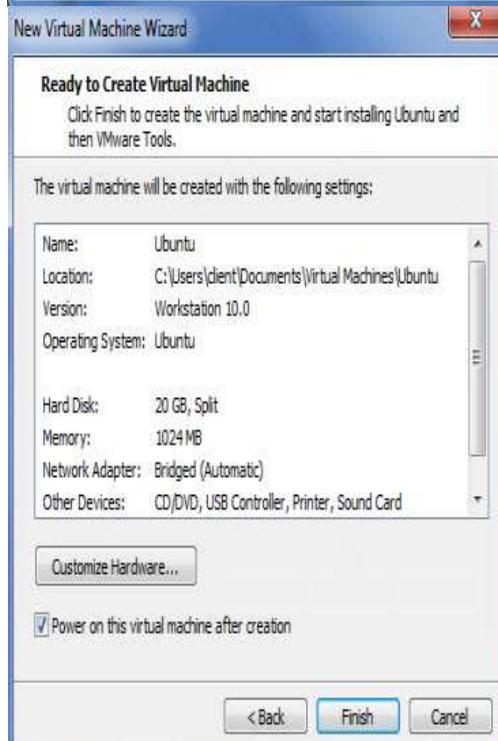
در این قسمت نوع ارتباط هارد دیسک مجازی را
انتخاب کنید ، که سعی کنید روی پیش فرض قرار
داشته باشد و تغییر ندهید، بر روی Next کلیک کنید.

در این قسمت سه گزینه وجود دارد که با انتخاب گزینه
اول می توانید هارد دیسک مجازی جدید ایجاد کنید،
در قسمت دوم می توانید هارد دیسکی را که قبلاً ایجاد
کرده اید به این ماشین معرفی کنید مثلاً شاید شما یک
ویندوز را نصب کردید و از طریق این روش می توانید
هارد دیسک آن ویندوز را به این ماشین معرفی کنید،
گزینه آخر هم استفاده مستقیم از هارد دیسک اصلی
سیستم می باشد. گزینه اول را انتخاب و بر روی Next

در این قسمت می توانید هارد دیسک مجازی خود در محل مورد درخواستی خود ذخیره کنید و از فلبل بعد ها استفاده کنید یعنی همان قسمتی که در شد دوم صفحه قبل گفته، بر روی Next کلیک کنید.

در این قسمت کل اطلاعات وارد شده را به صورت خلاصه به شما نمایش می دهد ، اگر تیک گزینه Power on This Virtual Machine بعد از اینکه بر روی Finish کلیک کنید، سیستم مجازی خود بخود روش نمی شود ، اگر بر روی Customize Hardware کلیک کنید می توانید سخت افزار این ماشین مجازی را مانند شکل زیر

بعد از اینکه ماشین را روشن کردید
مراحل نصب را طبق توضیحات نصب لینوکس در مراحل قبلی انجام دهید

ماشین را روشن کنید

تغییر تنظیمات ماشین مجازی

جزییات ماشین
جازی شما

Virtual Machine Details:

- State: Powered off
- Configuration file: H:\Users\client\Documents\Virtual Machines\ubuntu\Ubuntu.vmx
- Hardware compatibility: Workstation 10.0 virtual machine

(پایان نصب ابونتو در ماشین مجازی)

۴- استفاده از دیسک زنده

کرده و از سیستم عامل load (بدون نیاز به نصب) live در این روش شما با در داشتن سی دی ابونتو آن را به صورت آن را به یک نسخه قابل استفاده کنید البته شما می توانید ابونتو را با استفاده از نرم افزاری مثل LinuxLive USB Creator حمل در فلاش خود ذخیره کنید و همه جا از آن استفاده کنید.

* لینوکس را خوب یاد بگیریم *

* میز کار ابونتو *

* جلسه روم *

& میز کار ابوتتو &

(desktop) میز کار

میز کار محیطی است که می توانیم در آن پنجره ها و برنامه ها را باز و بسته کنیم.

(panel) پنل

به نواری که در بالاترین قسمت صفحه نمایش قرار دارد، پنل گفته می شود. پنل دارای دو قسمت است:

قسمت سمت چپ همیشه ثابت است و تغییری نمی کند اما قسمت سمت راست بسته به پنجره ای که باز کرده ایم تغییر می کند. در قسمت سمت چپ منوی تنظیمات، ساعت، منوی کاربر و... وجود دارند و در قسمت سمت راست پنل در حالت عادی نام پنجره ای فعال نوشته شده ولی به محض بردن نشانگر روی آن منوی پنجره نمایش داده می شود.

زمانی که شما برای اولین وارد محیط کاربری لینوکس می شود صفحه ای مانند شکل زیر را مشاهده می کنید؟

دوست عزیز امیدوارم از این تمرین ها خسته نشده باشد.

در اینجا ما فرض را بر این میگیریم که من و شما اصلاً دانشجوی رشته کامپیوتر نیستیم پس تک تک گزینه های بالا را به طور مختصر با هم تمرین می کنیم.

گزینه اول - به این گزینه کلید super (داشبورد) یا همان start ویندوز گفته می شود که پس از کلیک کردن روی آن صفحه ای به شکل باز می شود.

داشبورد از چهار قسمت تشکیل شده است؟

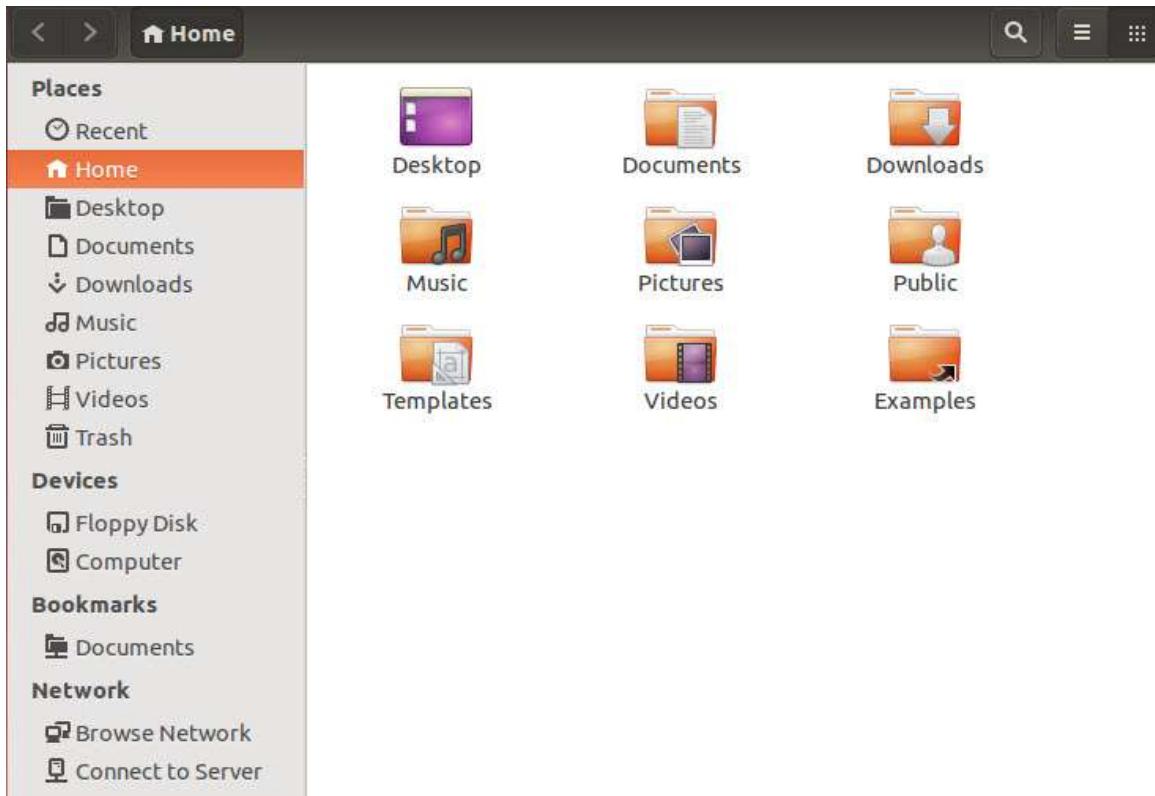
۱-نمایشگر ۲-لنزا ۳-کادر جستجو

۴-فلتر

داشبور دارای ۵ لنزا است: لنز خانه، برنامه ها، فایل ها، موسیقی و فیلم. این لنزا برای دسترسی راحت تر ما به فایل ها و برنامه ها است البته می توان لنز هایی مانند ویکی پدیا و ... را به این لنزا اضافه کرد.

مثال: شما برای جستجوی نرم افزار یا فایل یا پوشه ای و... در ابونتو می توانید از کادر جستجو استفاده گزینه استفاده کنید.
گزینه دوم - نام این گزینه فایل (file) می باشد. در این قسمت شما به فایل ها و پوشه های خود در ابونتو دسترسی دارید.
 البته به تصویر زیر نگاه کنید متوجه خواهید شد که ما در ابونتو (لينوكس)، به خاطر ساختار ریشه ای چیزی به نام درایو را مشاهده نمی کنیم.

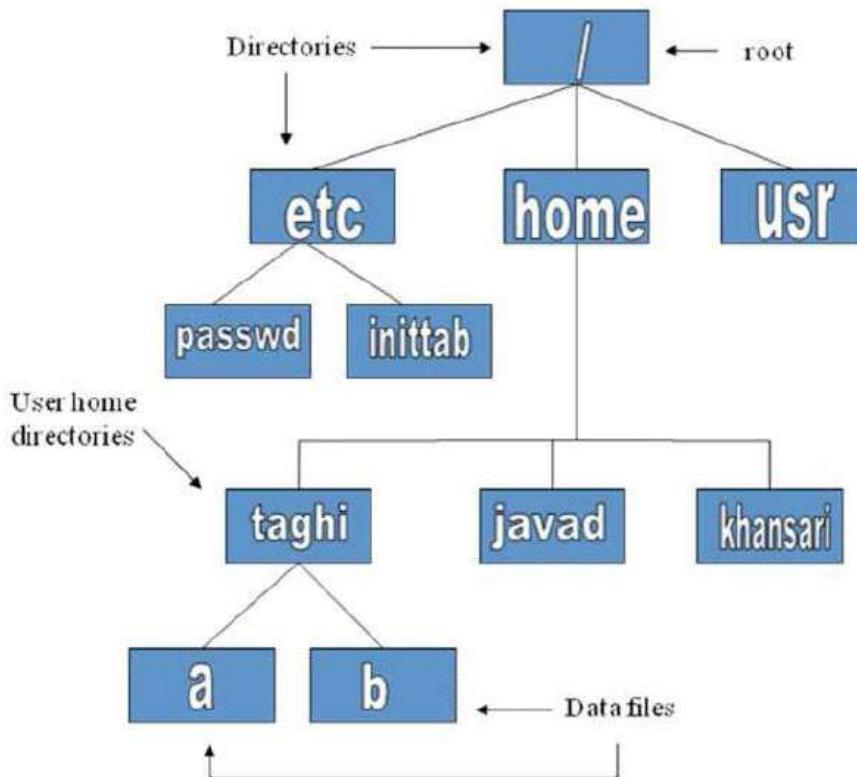
ساختار ریشه ای لینوکس بدین معناست که ما در لینوکس یک درایو کلی بیشتر نداریم. مثلاً (درایو C ویندوز) پس هر کاربر عادی در لینوکس فقط در پوشه home خود می تواند فایل یا پوشه ای را ذخیره کند. (پوشه home را در شکل بالا ملاحظه بفرمایید). اما کاربر root یا مدیر می تواند دسترسی به همه پوشه ها و همه کاربرها ابونتو داشته باشد. در شکل بالا پوشه computer سیستم فایل های ابونتو شما را نشان می دهد که کاربر عادی نمی تواند روی آن فایل ها تغیراتی ایجاد کند اما امكان مشاهده آن وجود دارد. در قسمت trash شما به پوشه سطل آشغال خود دسترسی دارید.

* لینوکس را خوب یار بگیریم *

* میزک رابونتو *

* جله روم *

شکل زیر ساختار فایل سیستم لینوکس را نشان می دهد؟

گزینه سوم - نام ۳ نرم افزاری که به صورت پیش فرض در ابونتو نصب شده است را می بینید.

گزینه چهارم - با انتخاب این گزینه شما وارد مخازن نصب نرم افزار ابونتو می شوید

پس برای نصب نرم افزار حتما این گزینه را به یاد داشته باشید.

گزینه پنجم - با انتخاب این گزینه شما وارد قسمت settings ابونتو خواهید شد وقت داشته باشید در مراحل بعدی

درباره ای settings به طور مختصری صحبت خواهیم کرد.

گزینه ی ششم - این قسمت فلاپی درایو شما را نمایش می ذهد

گزینه هفتم - این گزینه trash یا سطل آشغال شما را نشان می دهد.

* لینوکس را خوب یار بگیرید *

* میز را بونتو *

* جلسه (دوچرخه) *

گزینه هشتم - اتصالات شبکه و اینترنت شما را نشان می دهد.

گزینه نهم - تنظیمات زبان را نشان می دهد

گزینه دهم - با کلیک بر روی گزینه قادر خواهید بود که تاریخ و زبان سیستم خود را تنظیم کنید.

گزینه‌ی یازدهم - با انتخاب این گزینه‌های shutdown , switch,logout ,system setting و اسمی کاربران را مشاهده می‌کنید. این‌ها که کاملاً مشخص است و سیستم عاملی مثل ویندوز هم این گزینه‌ها را دارد می‌باشد.

& مهمترین قسمت گرافیکی ابوتو و آموزش قسمت‌های مختلف آن

همان طور که می‌دانید مهمترین بخش مهمترین بخش لینوکس بونو در محیط گرافیکی قسمت تنظیمات آن می‌باشد. تصویر زیر مریوط به قسمت تنظیمات می‌باشد و سعی ما بر این است که اکثر قسمت‌های آن را بررسی کنیم تا بتوانیم به راحتی تنظیمات سیستم را یاد بگیریم .

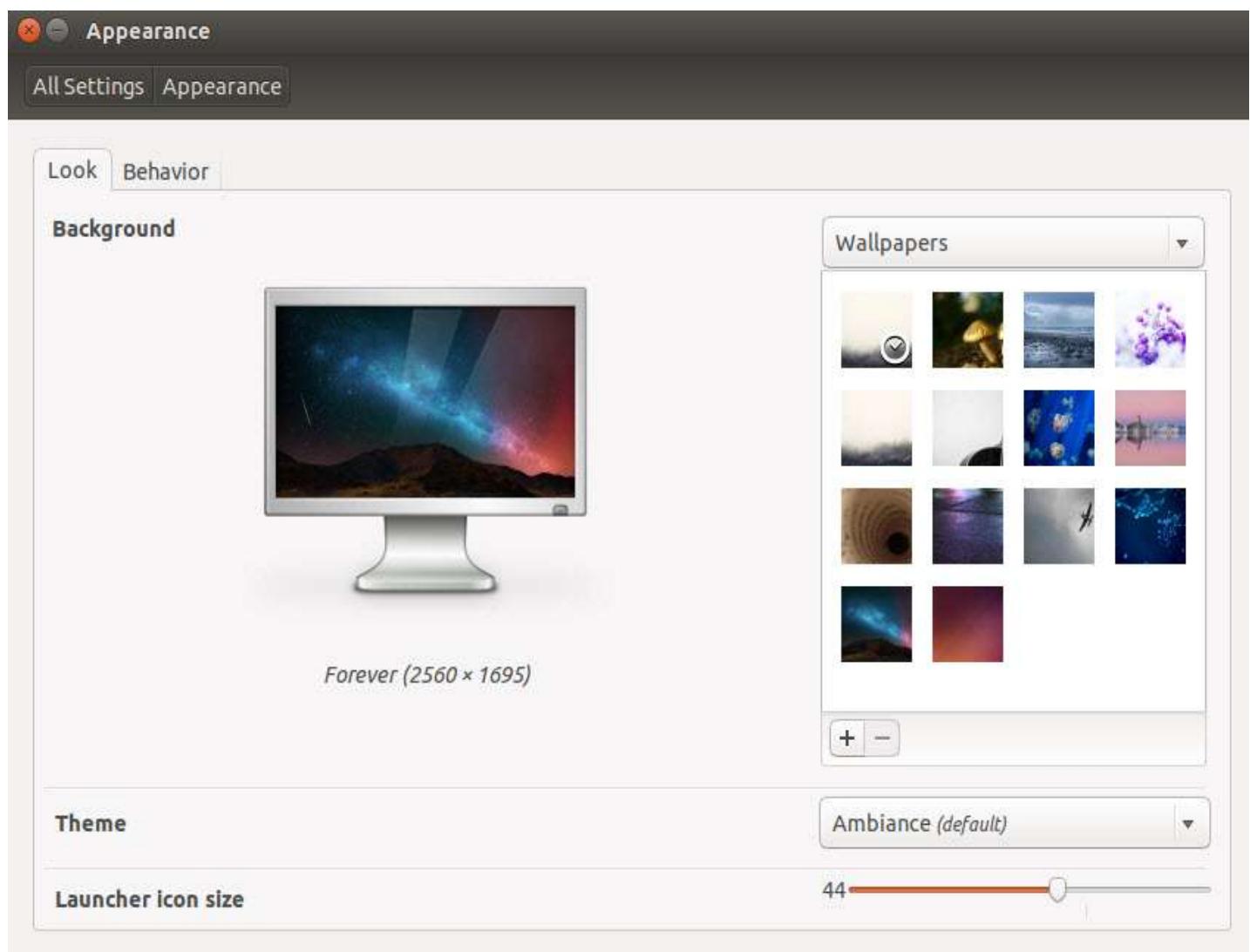
* لینوکس را خوب یار بگیریم *

* میز را بونتو *

* جلسه (روم) *

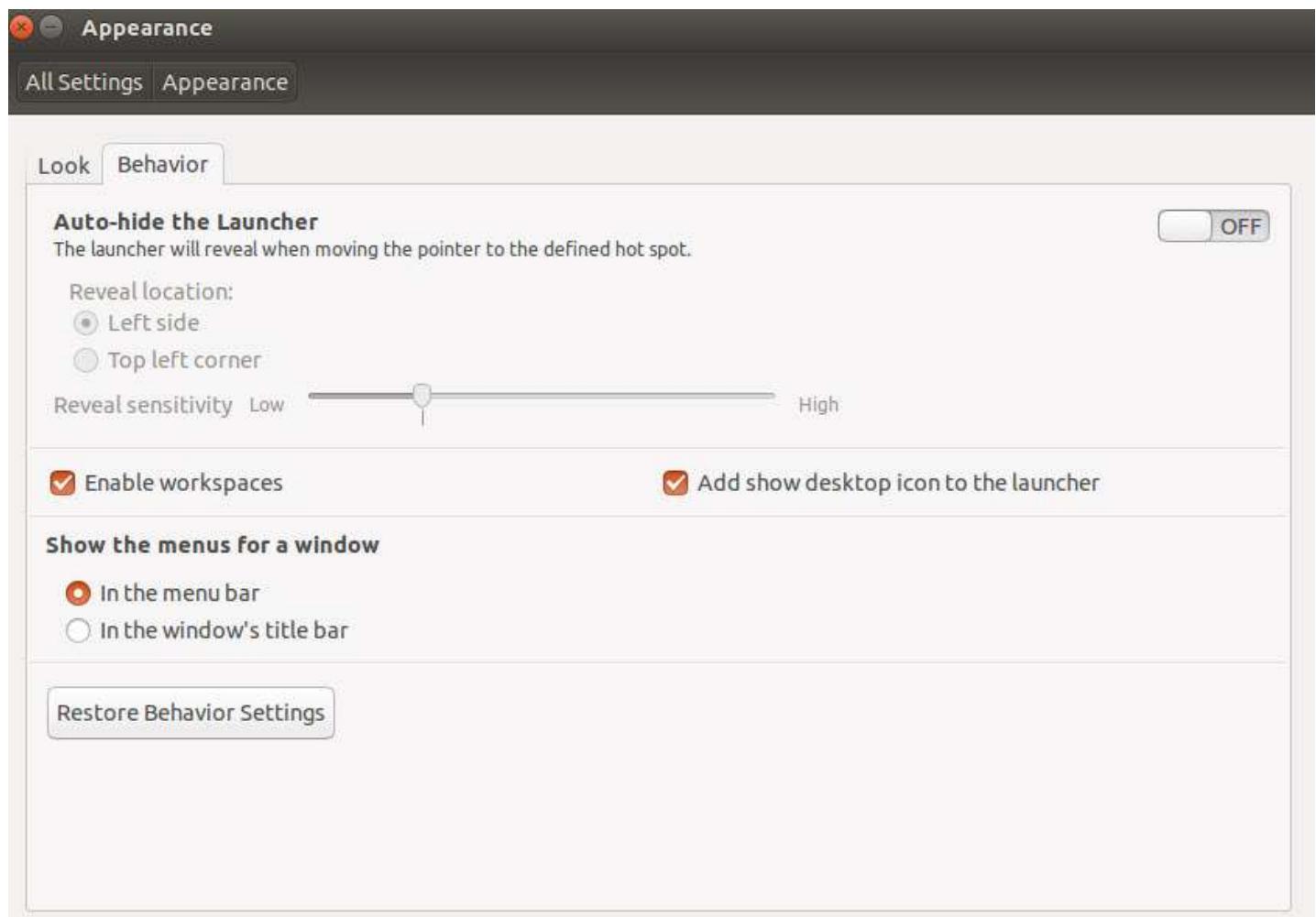
- با انتخاب این گزینه پنجره ای باز می شود که دو زبانه دارد زبانه **lock** و زبانه **behavior** Appearance

lock در زبانه *

اگر به این پنجره توجه کنید در قسمت **wallpaper** شما می توانید تصویر زمینه دسکتاپ خود را تغییر دهید و در قسمت **theme** شما می توانید تم ابونتو خود را عوض کنید و در قسمت **launcher icon size** اندازه ایکون های سمت راست دسکتاپ (لانچر) را می توانید تغییر دهید.

اما در زبانه **behavior***

در قسمت **Auto –hide the launcher** با **off** کردن این گزینه شما می توانید لانچر خود را مخفی کنید.

و با زدن تیک **enable workspace** شما می توانید قابلیت چند دسکتاپی ابونتو خود را فعال کنید و آیکون آن را

در قسمت **add show desktop** شما می توانید آیکون دسکتاب را در لانچر نمایش دهید.

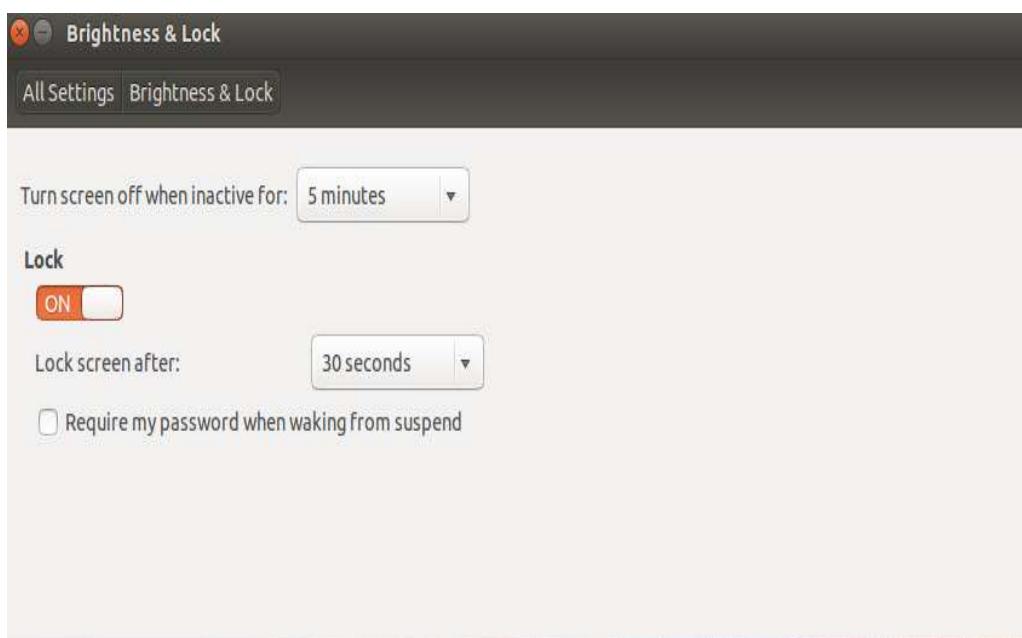
و در قسمت **show the menus** شما می توانید انتخاب کنید که همه می منوهای ویندوز شما را در منو اصلی نمایش دهد.

يا اينكه منوی هر پنجره در بالای همان پنجره نماش داده شود. و قسمت **Restore** همه می تنظيمات را به حالت اوليه

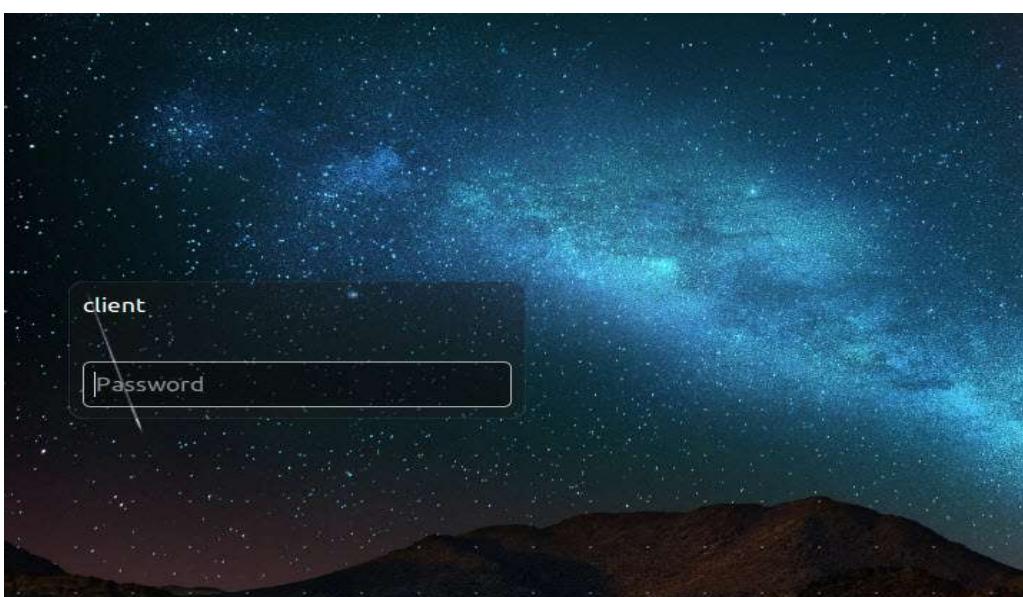
بر می گرداند.

Brightness & Lock

در این قسمت گزینه turn screen off بیان می کند که بعد از چه مدت زمانی می خواهید صفحه اسکرین شما خاموش شود
اگر قصد دارید که صفحه شما قفل نشود گزینه lock را در حالت Off قرار دهید.

در قسمت lock screen after بیان می کند که صفحه سیستم بعد از چه زمانی قفل شود و گزینه require my passwd را انتخاب کنیم حالت قفل را با قراردادن پسورد محافظت می کند. به مانند شکل زیر

* لینوکس را خوب یا در بگیرید *

* میزگر ابونتو *

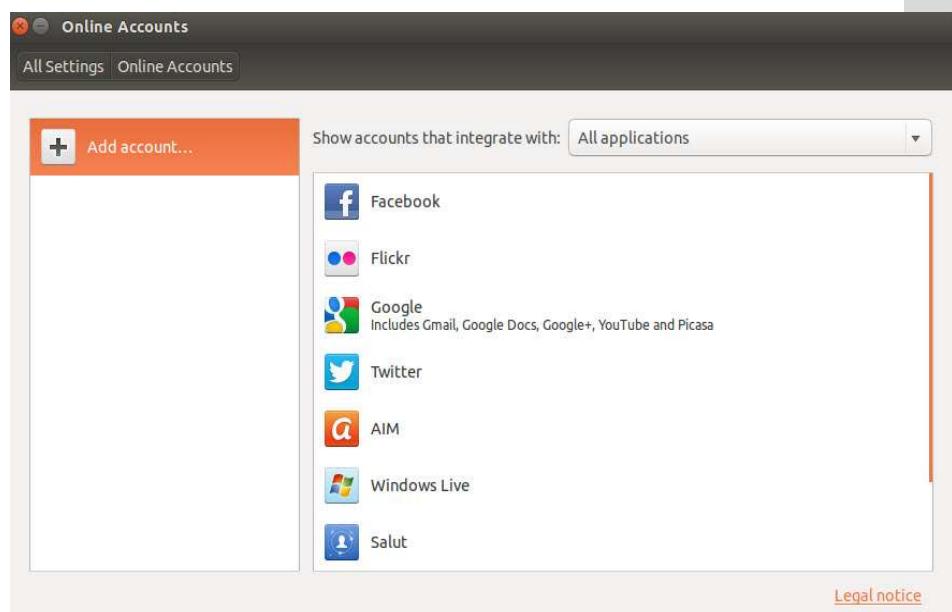
* جلسه دوم *

Language support

در این قسمت شما می توانید ببینید که سیستم سما از چه زبان هایی پشتیبانی می کند و اگر قصد نصب یا حذف سیستم را دارید می توانید از قسمت install/remove languages اقدام کنید و یا در زبانه regional format می توانید فرمات اعداد و .. زبانی که از آن استفاده می کنید را ببینید.

در این قسمت شما می توانید از اکانت های سایت های معروف در ابونتو استفاده کنید.

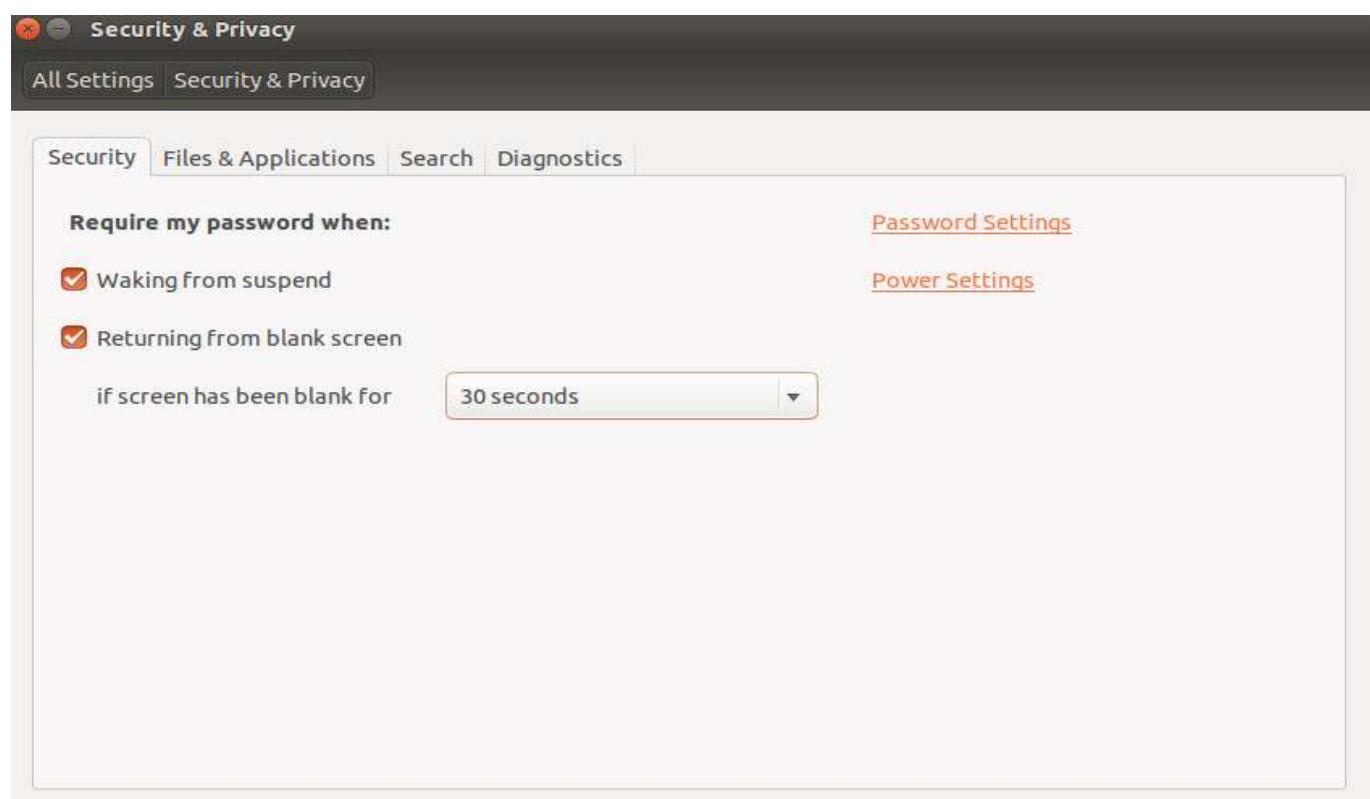
* لینوکس را خوب یار بگیریم *

* میزک را بونتو *

* جلسه روم *

security & privacy

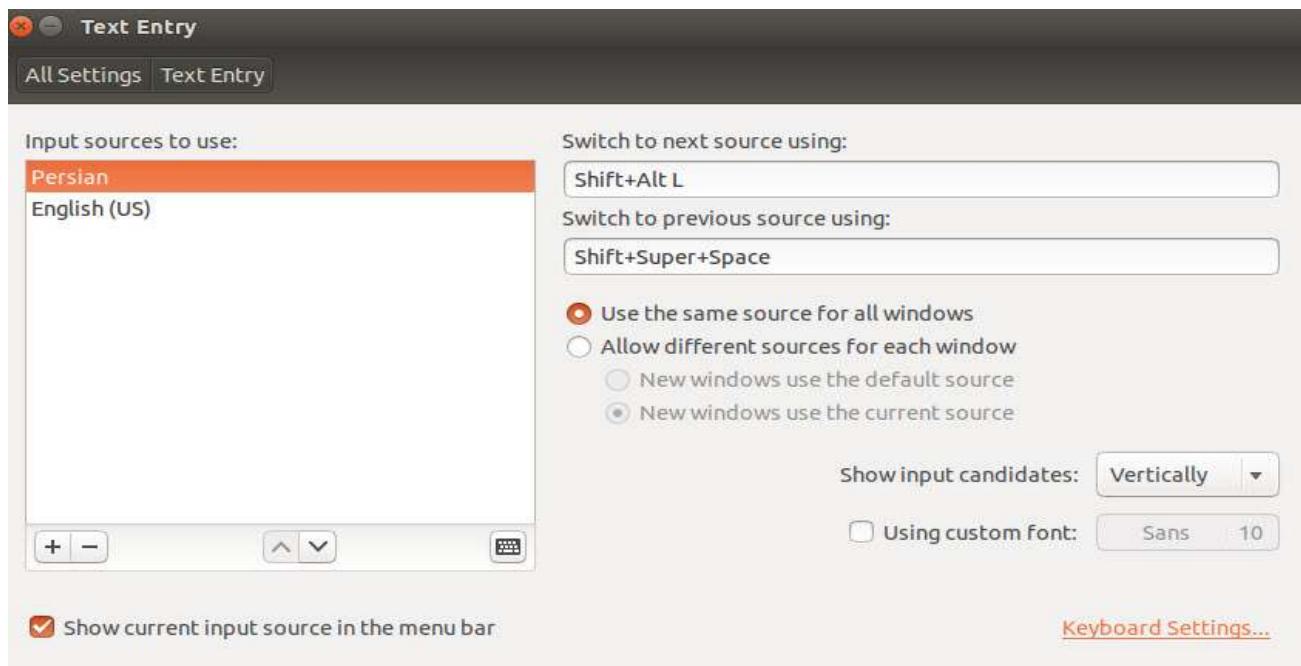
شما در قسمت security می توانید تنظیمات مربوط به برق رسانی و پسورد کاربران و استفاده از حالت suspend و در قسمت file & applications می توانید زمان استفاده از فایل ها یا پوشش ها را ضبط کنید و آن ها را مورد بررسی قرار دهید. و یا این حالت را off کنید. و در زبانه search شما می توانید تعیین کنید که زمانی که در کادر جستجو کلمه ای را وارد می کنید در اینترنت هم جستجو شود. و در زبانه diagnostics مشکلات و خطاهای شما را به ubuntu ارسال می کند.

Text Entry

در قسمت input source شما می توانید زبان نوشتاری خود را انتخاب کنید و یا برای اضافه کردن و حذف کردن زبان می توانید از + ، - استفاده کنید. و در قسمت switch to next شما می توانید شما می توانید کلید میانبری برای تغییر زبان تعیین کنید. و اگر تیک گزینه show current input source را بردارید زبان را در منوی بالایی صفحه هی دسکتاب نماش نمی دهد.

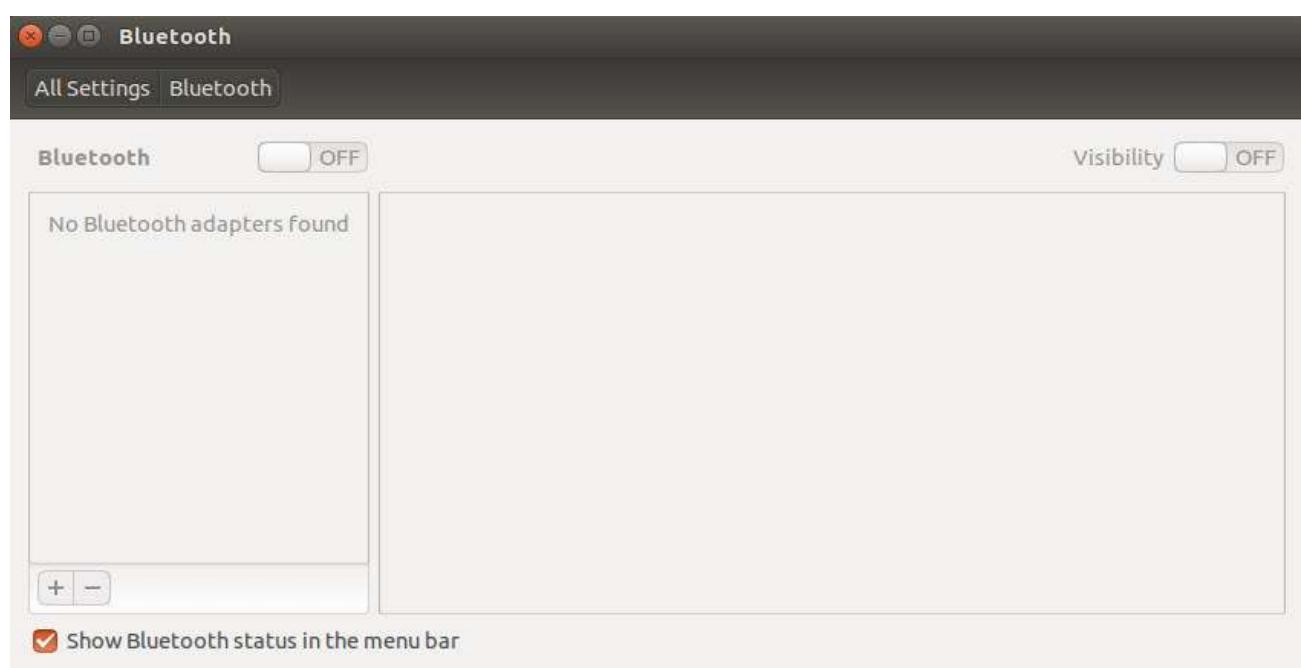
و در قسمت custom font شما می توانید از فونت های دیگری استفاده کنید.

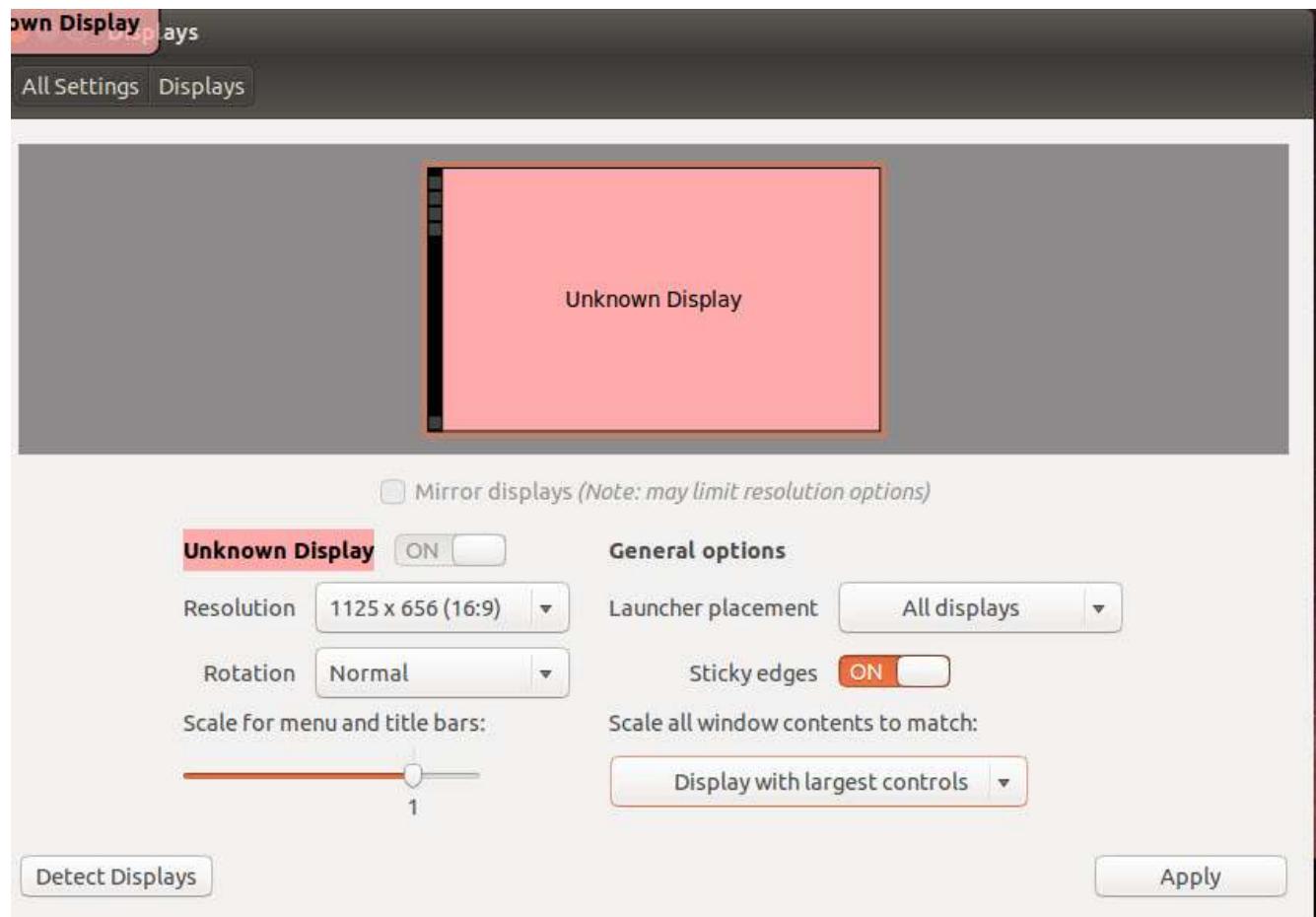
- اگر بلوتوث داشته باشید می توانید آن را خاموش و روشن یا اینکه وسیله ای را به آن وصل

bluetooth

کنید یا اینکه با برداشتن تیک show bluetooth status آیکون بلوتوث را در منوی اصلی را مخفی می کند

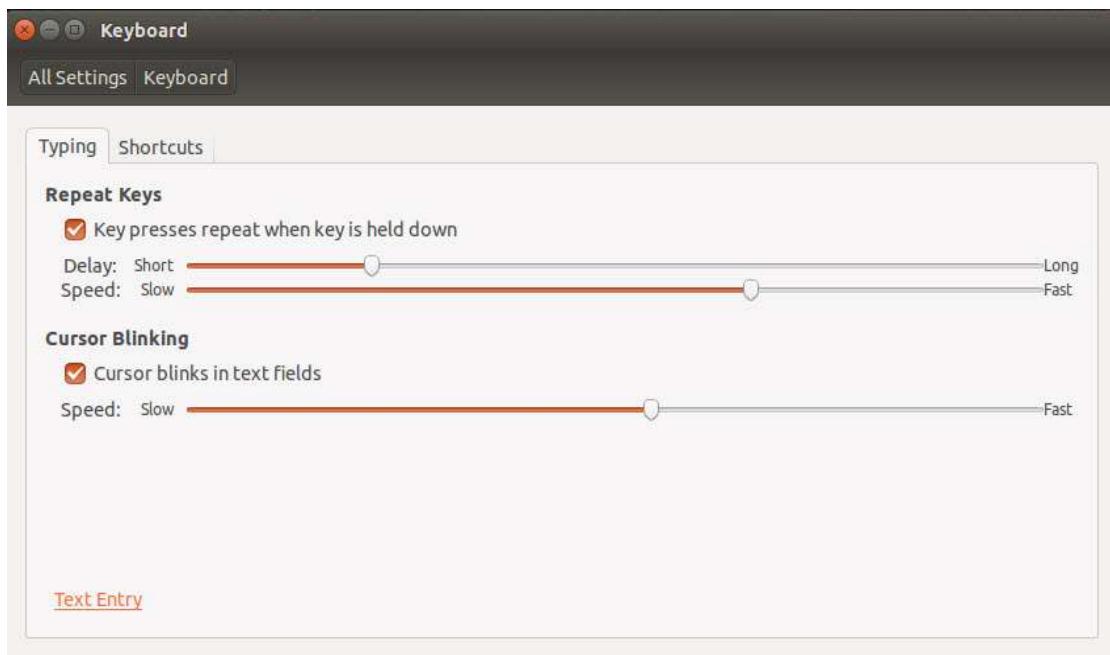
– در این قسمت به تنظیمات مانیتور خود دسترسی دارید . displays

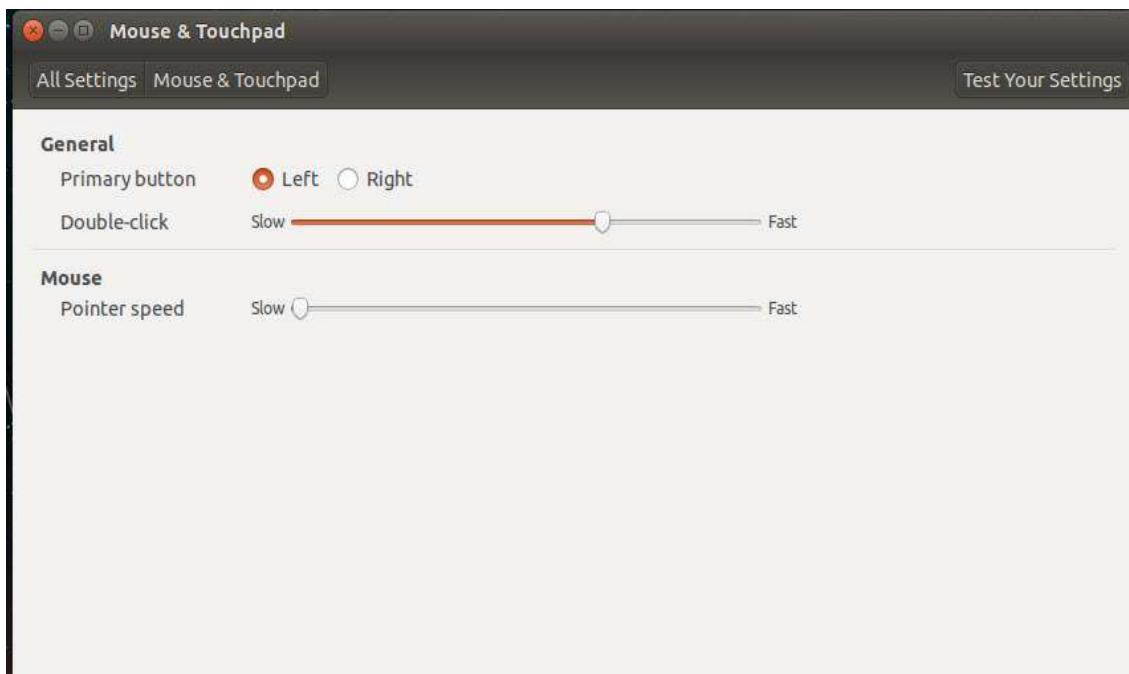
شما برای تغییر اندازه صفحه نمایش خود می توانید از گزینه Resolution و برای نوع نمایش می توانید از گزینه Rotation استفاده کنید . و در قسمت scale for menu and title bars شما می توانید اندازه نوار ابزارها و نوشته ها را کوچک و بزرگ کنید .

– در قسمت Keyboard کیبورد شما می توانید تنظیمات مربوط به کیبورد و سرعت نوشتار و در قسمت typing

شما می توانید کلید های میانبر مربوط به نرم افزار ها و برنامه ها و... را تنظیم کنید . Shortcuts

– در این قسمت شما می توانید در قسمت primary button می توانید انتخاب کننده را که به طور پیش فرض چپ کلیک است را می توانید تغییر دهید (جای چپ کلیک و راست کلیک را تغییر می دهد) در قسمت double click شما سرعت دابل کلیک و در قسمت pointer speed شما می توانید سرعت حرکت موس را تنظیم کنید .

- در این قسمت شما می توانید در زیر wired (اتصال باسیم که در حال حاضر برقرار است) اطلاعات آدرس سخت افزاری - آی پی - روتر - دی ان اس را مشاهده می کنید. Airplane mode می توانید اتصال شبکه را در حالت پرواز (خاموش) قرار دهید. در قسمت network proxy اگر از پروکسی یا وی پی ان در شبکه استفاده می کنید.

و قسمت options را انتخاب کنید. صفحه زیر باز می شود در زبانه general می توانیم.

در ... automatically connect to the network می گوید زمانی که شبکه ای مناسب است به صورت اتوماتیک

اتصال برقرار شود. all users may connect to this network. می گوید همه کاربران امکان وصل شدن به شبکه را

داشته باشند. Automatically connect to vpn می گوید شبکه هایی که در حال استفاده هستند به صورت اتوماتیک

به سرویس وی پی ان متصل شود. Firewall zone باید فایروال شما فعال باشد تا تنظیمات ان اعمال شود.

Ethernet زبانه

در قسمت آدرس device mac address خود را به صورت

قرار دهید Automatic

زبانه 802.1x در این زبانه شما می توانید از برای کانکشن خود رمز بگذارید و در قسمت authentication شما می

توانید الگوریتم رمز نگاری مورد نظر خود را انتخاب کنید.

و در قسمت ip v4 شما می توانید تنظیمات مربوط به ipv4 و روتر را را انتخاب کنید.

و در قسمت ip v6 شما می توانید تنظیمات مربوط به ipv6 و روتر را را انتخاب کنید

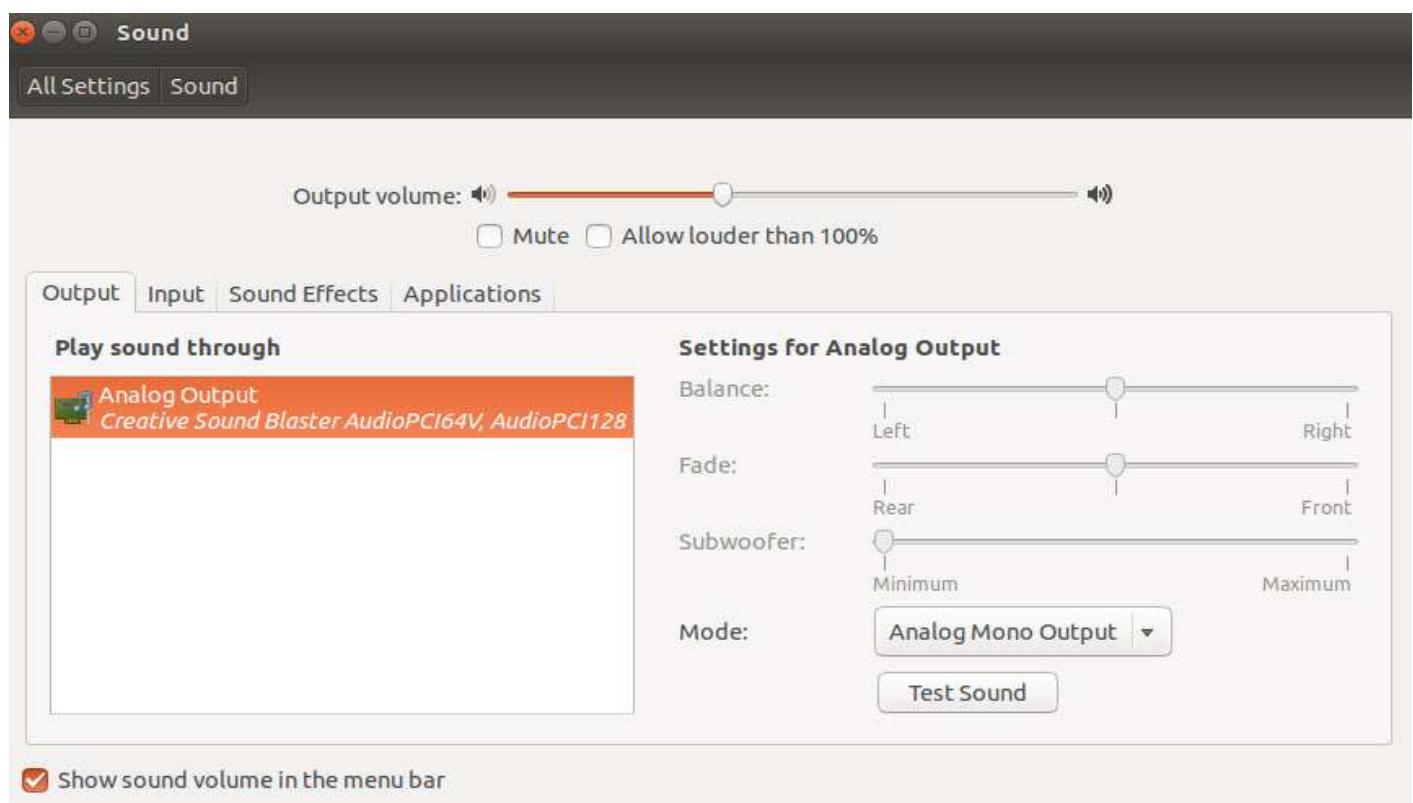
(یعنی جلسه دوم)

- در این قسمت شما تنظیمات مربوط برق رسانی سیستم خود را تنظیم کنید . Power

- در این قسمت شما می توانید پرینتر خود را انتخاب . اضافه یا کم کنید . Print

- در این قسمت شما می توانید کارت صدا نصب شده را ببینید یا اینکه صدا ها را کم و زیاد کنید و در قسمت Sound

ورودی های صدا را می بینید . البته اگر یادمان باشد که اگر کارت صدا نصب باشد ولی کدک های صوتی را نصب نکنیم قادر به اجرا کردن فایل صوتی نیستیم . تصویر زیر :

- در این قسمت شما می توانید از سیستم فایل های خود بک آپ بگیرید. و در قسمت restore زمانی که

ابونتو شما نقضی پیدا کرد و یا فایلی را پاک کردید در قسمت restore می توانید up back خود را وارد کنید.

- در این قسمت شما می توانید جزئیات سیستم خود نظری رم .سی پی یو .گرافیک .سیستم عامل و ... را

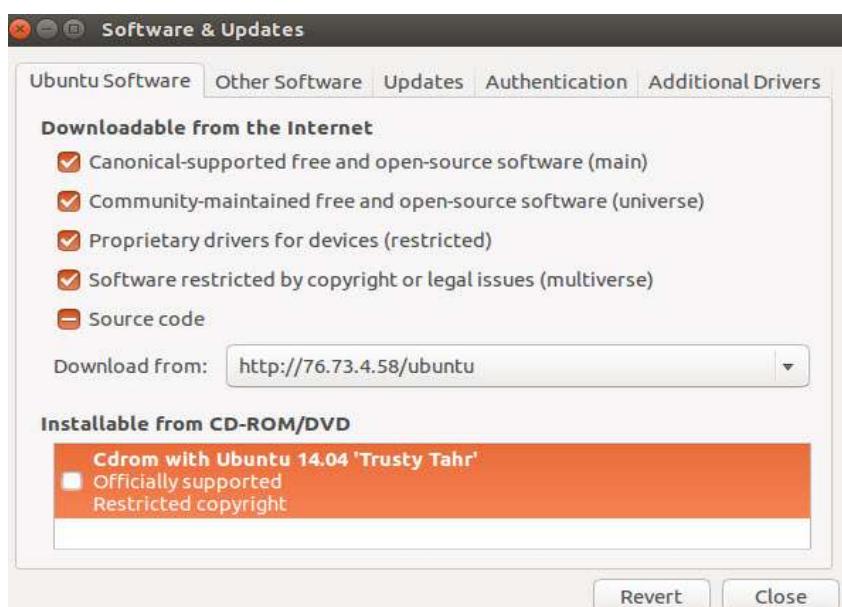
مشاهده کنید. و تب default applications شما می توانید نرم افزار های اجرایی که به صورت پیش فرض اجرا می شوند را تغییر دهید مثلا web browser که به صورت پیش فرض با موزیلا باز می شود می توانید آن را تغییر دهید.

در تب removable media در این تب شما تعیین می کنید اتوران cd rom یا فلاپی چگونه اجرا شود آیا از شما پرسیده شود یا خیر.

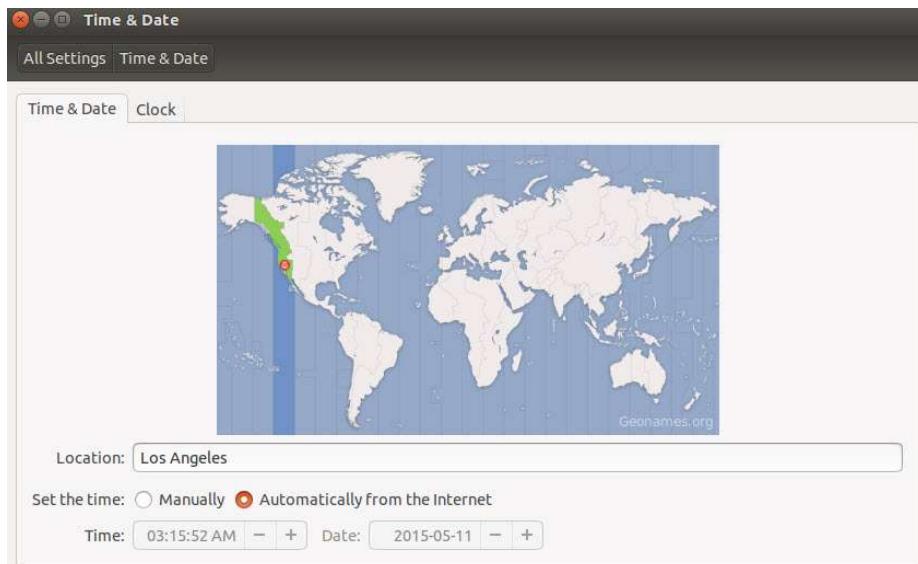
- در این قسمت که بسیار کاربردی و مهم است. در ubuntu software شما می توانید

تنظیمات نصب نرم افزار و سرور دانلود نرم افزار و درایور را تغییر دهید. (download from).

و در قسمت update شما می توانید تنظیم کنید که به صورت اتوماتیک سیستم خود را آپدیت کنید یا اینکه هر چند روز یکبار اینکار را انجام می دهید و در قسمت Authenitication شما احراز هویت های انجام شده را ملاحظه می کنید و در قسمت Additional drive شما خواهید توانست درایور های سیستم (مانند کارت گرافیک و کارت صدا) را نصب کنید.

- در این قسمت شما می توانید ساعت و زمان سیستم خود را تنظیم کنید با انتخاب گزینه manually

ساعت و زمان سیستم خود

را به صورت دستی تنظیم کنید

در قسمت clock شما می توانید

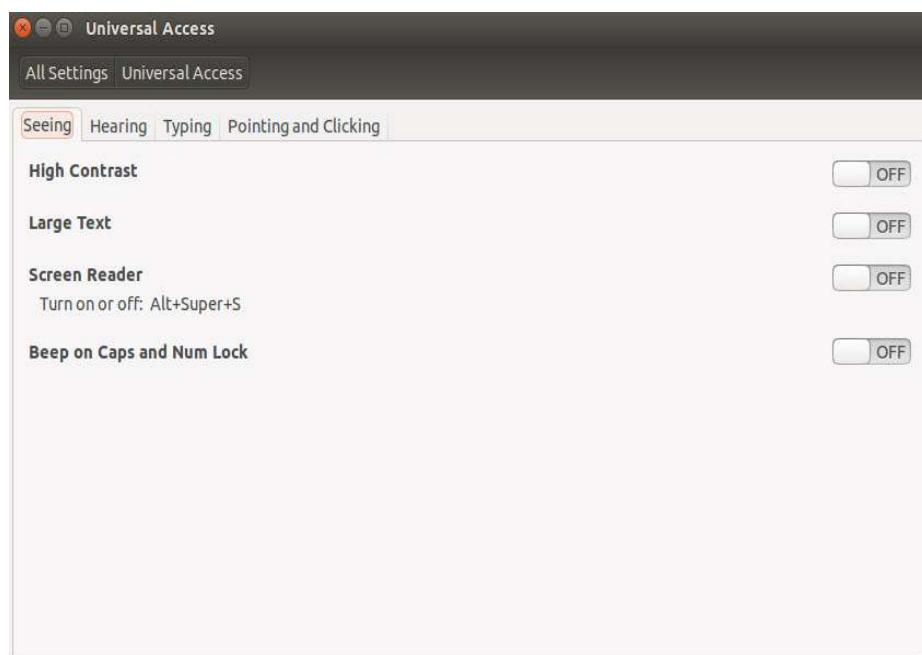
زمان خود را ۲۴ ساعته کردد

و یا تاریخ را در منوی بالایی به

نمایش در بیاورد.

= در قسمت شما می توانید تنظیماتی از قبیل : روشن کردن osk یا بزرگ کردن متن یا صدا روی Universal access

- تنظیمات نوشتاری می باشد . Capslock .numlock

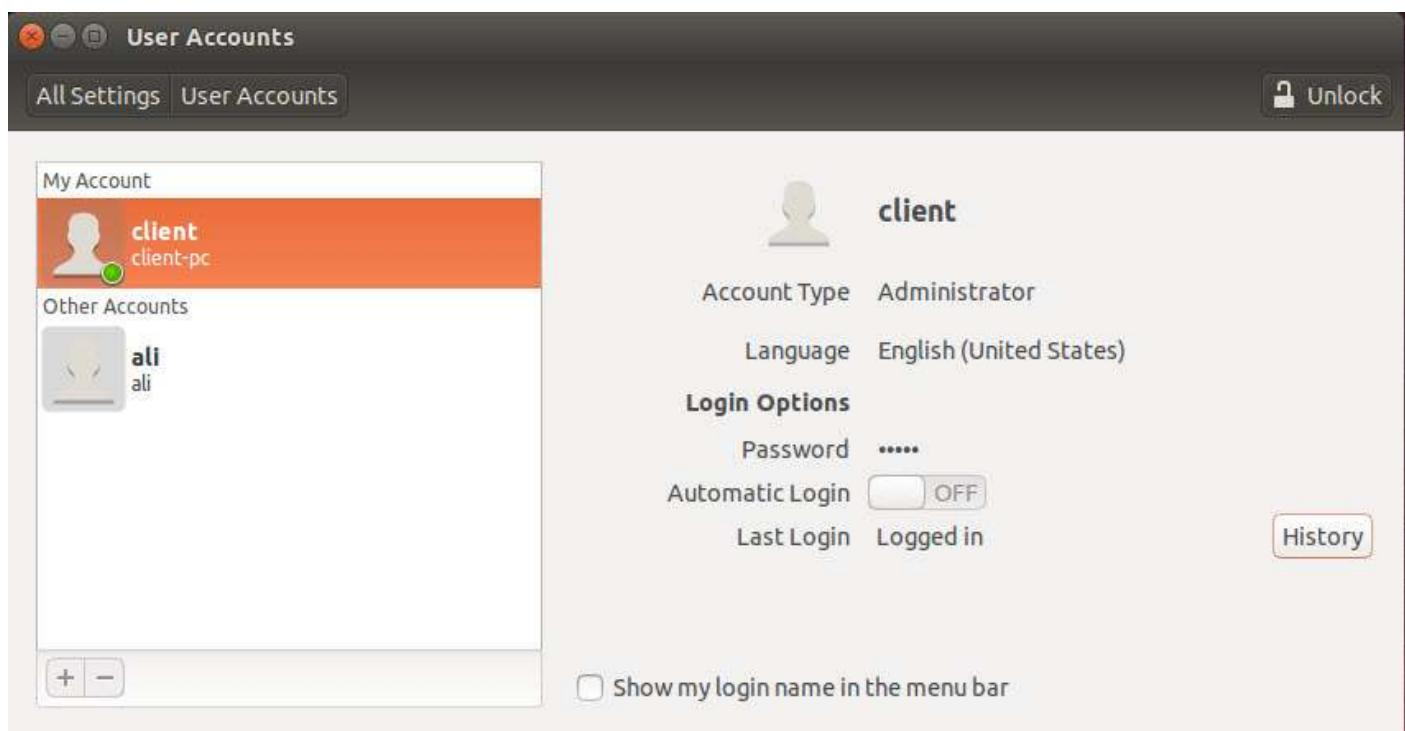
* لینوکس را خوب یار بگیریم *

* میزنه رابونتو *

* جلسه سوم *

User Accounts

در این قسمت شما نام کاربری خود و دیگر اعضا را می بینید و لذا در اینجا شما می توانید پسورد اکانت خود را تغییر دهید و یا در قسمت history می توانید زمان ورود و خروج کاربر را مشاهده کنید. و اگر در گروه کاربری root قرار داشته باشد. می توانید به اکانت دیگران هم دسترسی داشته باشد.

خسته نباشد دوست عزیز .

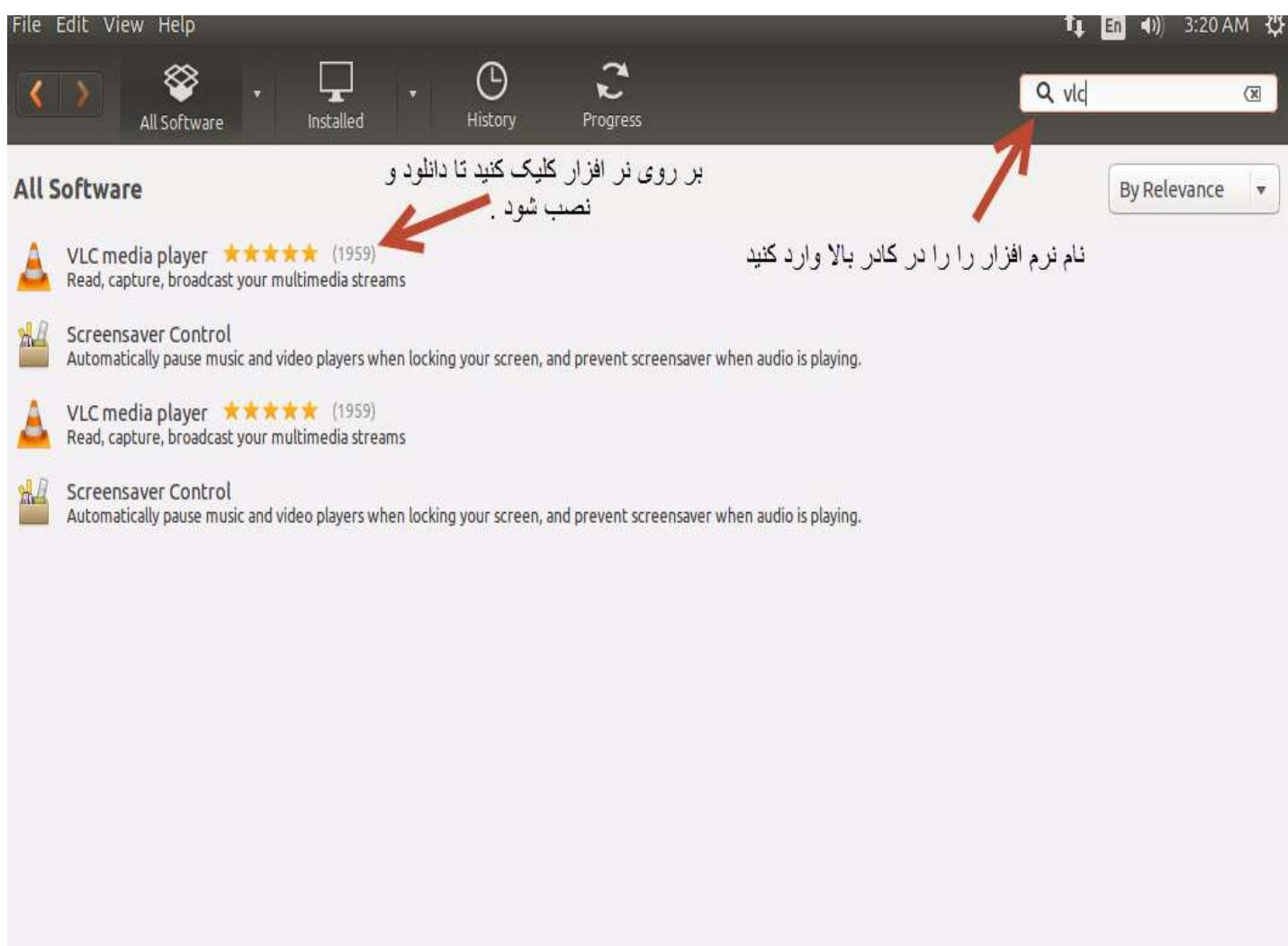
Ubuntu software center

* برای نصب نرم افزار در محیط گرافیکی می توانید مخازن کامل مربوط به توزیع مورد نظر خود را خریداری کنید تا برای نصب به اینترنت متصل نشوید یا حتماً بایستی به اینترنت متصل باشد. چرا که برای نصب نرم افزار باید نام نرم افزار مورد نظر خود را از داخل مخازن جستجو کنید اگر توانستید نرم افزار خود را پیدا کنید آن وقت برای دانلود آن نرم افزار را باید از سرور انتخاب شده دانلود کنید

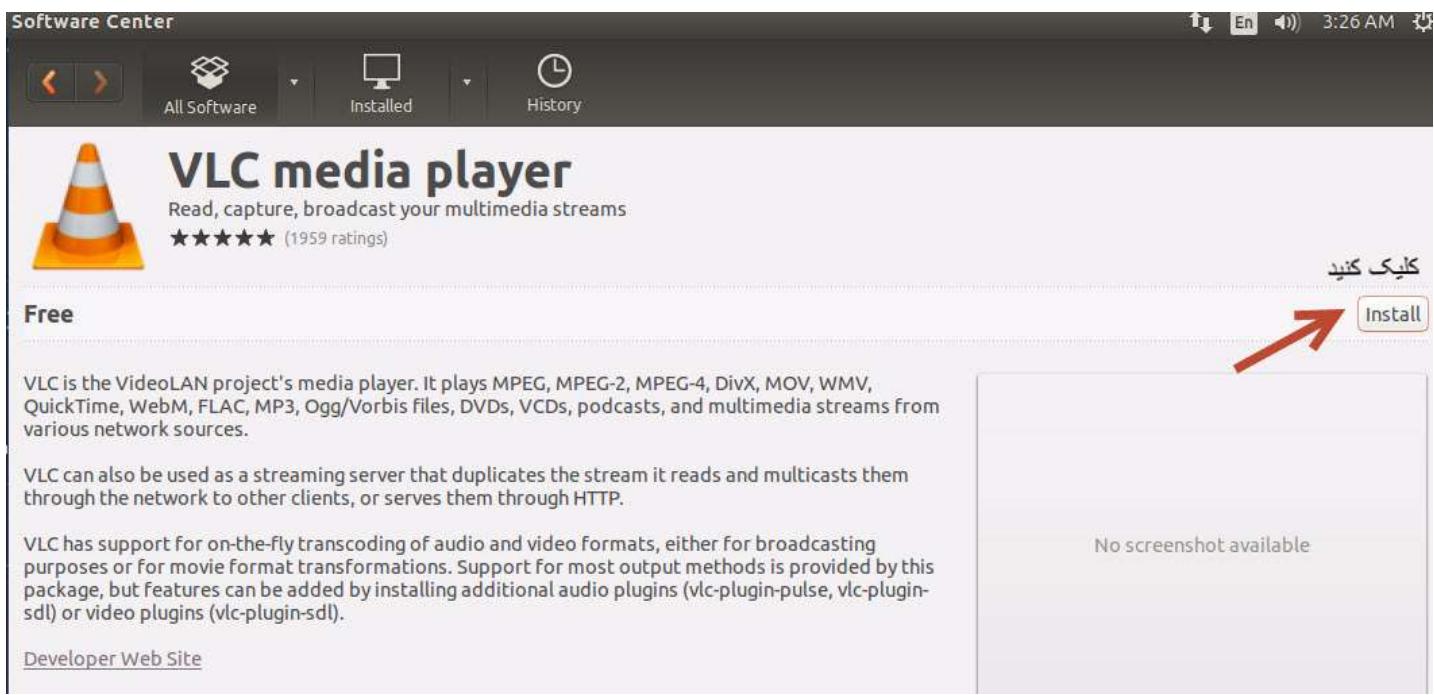
لذا در اینجا حتما نیاز به اینترنت است اما در روش نصب دستی (سورس نرم افزار) می توانید سورس نرم افزار خود را در قالب یک فایل فشرده شده از محیط اینترنت یا از جایی دیگر تهیه کنید و در محیط ترمینال نصب کنید اگر هدر فایل به های آن در خود فایل فشرده شده وجود داشته باشد مشکلی نیست. و گرنه دوباره بایستی برای دانلود هدر فایل به اینترنت متصل شوید.

مثال : نصب نرم افزار vlc

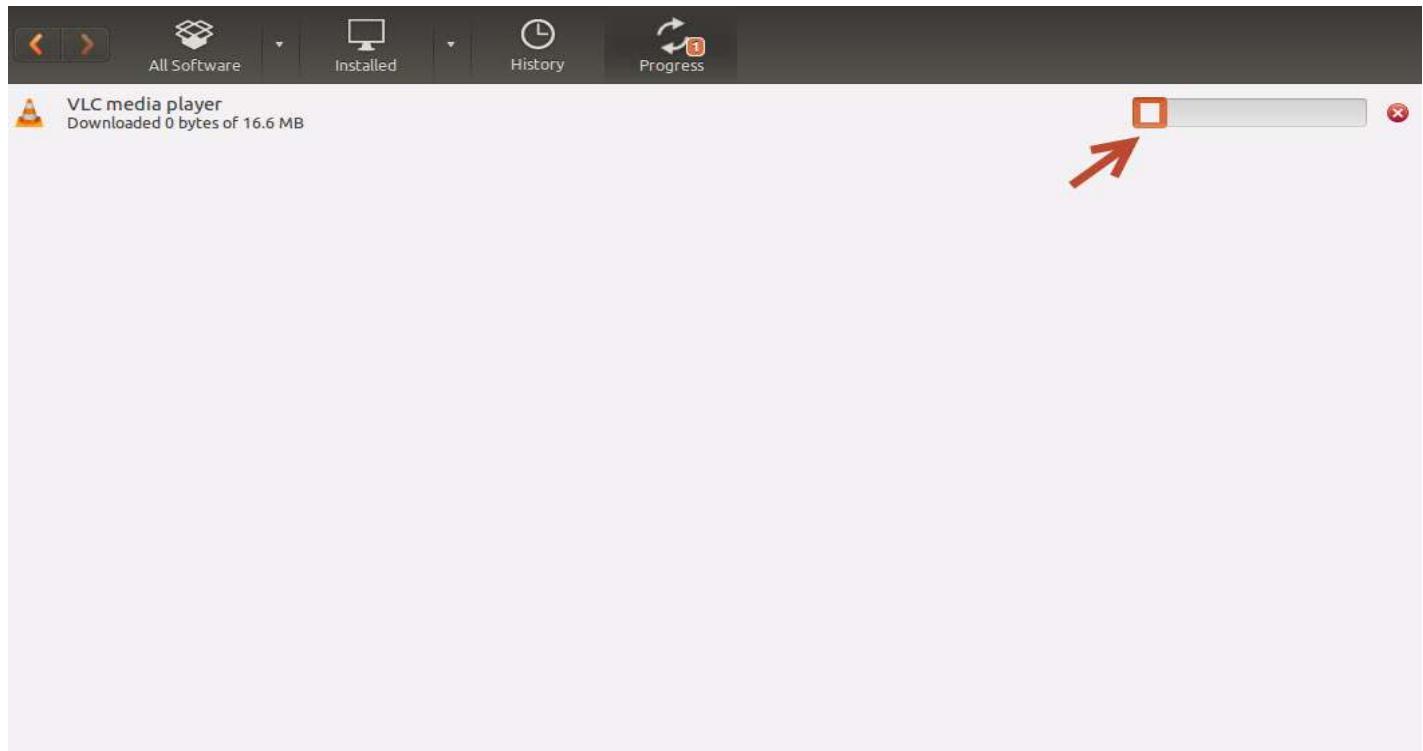
برای نصب نرم افزار از صفحه دسکتاپ خود به ubuntu software center بروید و نام نرم افزار خود را در کادر وارد کنید . توجه داشته باشید اگر موقع نصب از شما درخواست پسورد داشت . بایستی پسورد خود را وارد کنید.

و بعد روی قسمت install کلیک کنید.

و اکنون رمز خواسته شده را وارد کنید و نرم در حال دانلود کردن و نصب هم زمان می باشد.

* لینوکس را خوب یاریگیریم *

* میز رابونتو *

* جلسه سوم *

* اسامی برخی نرم افزار های کاربردی لینوکس *

Xnview , GQview , Qiv , Kuickshow	باز کننده عکس
Gimp , Image Magick , Pixel32[Prop]	ویرایشگر عکس
Mplayer , Winamp , Amarok	پخش کننده موسیقی
Sound Studio , GNU Sound , Sweep	ویرایشگر صدا
Video LAN (VLC) , Winamp , Aviplay , Mplayer , Kaffeine	پخش کننده فیلم
RoseGarden , Ardour	سازنده موزیک
SWF Macromedia Flash Player , Flash Player	فلش پلیر
Draw SWF , Ming	ساخت انیمیشن فلش
Blender , K3D , K3Studio , KPovModeler.	کار با گرافیک سه بعدی (3D)
Gnome iconedit , Kiconedit	ویرایشگر آیکن
K3b , Berasero Disk Burner	رایت کننده CD و DVD

* اسامی برخی نرم افزار های کاربردی لینوکس*

Xpdf , Kpdf ,Documents viewer	باز کننده فایل های PDF
PDFLatex , Xfig , GGV , Panda PDF Generator , Libre Office	سازنده فایل های PDF
Gedit (Gnome) , Kedit (KDE) , nano	ویرایشگر متن
Gnozip , KArchiveur , Gnochive Console→tar,gzip,bzip2,rar	فشرده ساز
FireFox , Chromium , Netscape , Opera	مرورگر
Kget , Axel , Wget , Downloader for X.	مدیریت دانلود
Kmail , Gnus , Gnumail , Balsa	مدیریت ایمیل
Libre Office , openoffice.org	بسته آفیس
Empathy , Pidgin	ابزار چت
Unrm , myrescue , e2undel	بازیاب اطلاعات (Recovery)
KDENlive , kino	میکس فیلم

دوستان امیدوارم که تا این مرحله یادگیری لینوکس برای شما مفید و موثر باشد.

نکته اول : محیط گرافیکی لینوکس نسبت به ویندوز دارای تنظیمات کمتری است به طوری که اگر توجه کنید.

آن تنظیمات پیشرفته‌ای که در ویندوز در دسترس دارید در لینوکس کمتر به چشم می‌آید.
در لینوکس برای اعمال تغییرات پیشرفته‌تر باید به سمت ترمینال (محیط دستوری) بروید.

نکته دوم : سعی کنید تنظیمات محیط گرافیکی را به خوبی تمرین کنید تا برای امور ساده مجبور به استفاده از

سیستم عامل‌های دیگری نباشید.

نکته سوم : تا به اکنون که با ما همراه بودید تشکر می‌کنیم. تا آنجا که می‌توانستیم سعی را بر این گذاشتیم که محیط گرافیکی را به صورت تصویری و نکته به نکته مرور کنیم. و از همه‌ی عزیزانی که این آموزش‌ها برایشان تکراری یا بسیار ساده بود عذر خواهی ما را پذیرا باشند.

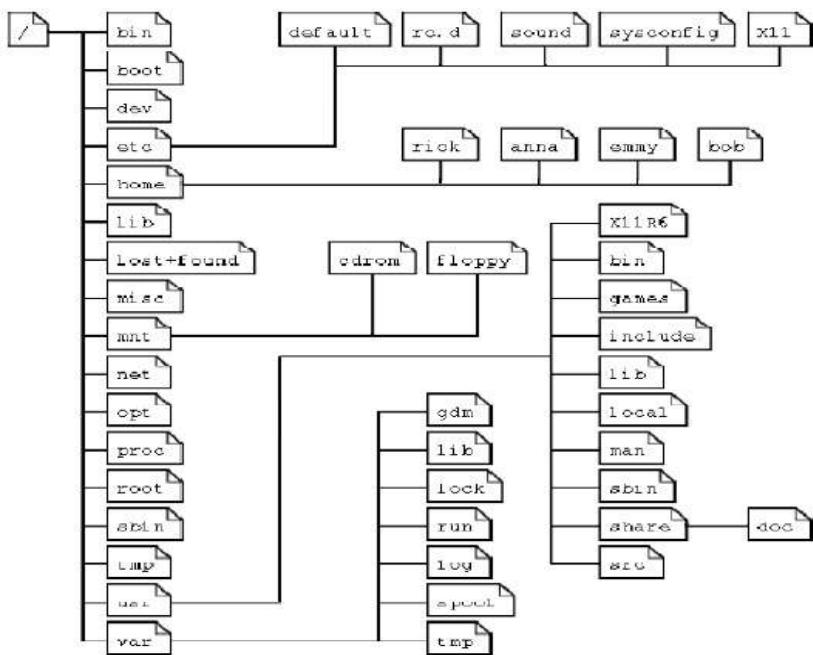
نکته آخر :

تمرین‌های بخش گرافیکی به پایان رسید دوستان عزیز باید خدمت شما عرض کنم اگر محیط گرافیکی را به خوبی یاد نگیرید در مرحله دستوری با مشکلاتی اساسی همراه خواهید بود.

(پیان جلسه سوم)

محلهای کلیدی در سیستم عامل:

/ (اسلش) : نماد root است. ریشه ای سیستم عامل است که بقیه پوشه ها زیر مجموعه این پوشه قرار میگیرند.

Bin : در این شاخه، دستورات سیستم عامل که برای تمام کاربران قابل دستیابی هستند و برخی دستورات مدیریتی سیستم قرار میگیرند.

Boot : این شاخه که میتواند در یک پارتیشن جداگانه بوده و به پوشه boot متصل شده باشد، حاوی برنامه راه انداز بوت سیستم عامل میباشد. مانند Grub و Lilo

Dev : محل قرارگیری نقطه دسترسی های ابزارهای سخت افزاری است. مثلا تمام پورت ها، پارتیشن ها و... در اینجا دارای یک فایل هستند. برای مثال فایل dev/fd0 نشاندهنده فلاپی درایو سیستم است و به همین ترتیب. بسیاری از برنامه های کاربردی از این فایلهای دسترسی برای خواندن و نوشتمن داده ها بر روی ابزار مورد نظرشان استفاده میکنند. مثلا یک برنامه کاربردی فایل dev/fd0 را باز کرده و در آن مینوپسد. در حقیقت اطلاعات روی درایو فلاپی و دیسکی که در آن قرار دارد، نوشته خواهد شد

Etc : در این شاخه فایل های پیکربندی برنامه های سرویس دهنده و برخی فایلهای سیستمی دیگر قرار میگیرند. مثلا فایل پیکربندی سرویس دهنده وب آپاچی در سیستم های دبيان در etc/apache/http.conf قرار دارد و به همین ترتیب

Home : در این شاخه دایرکتوری های خانگی کاربران سیستم و اطلاعات آنها قرار میگیرد. بهتر است این شاخه در یک پارتیشن جداگانه قرار گرفته و متصل شود. این کار حفاظت از داده های کاربران را بالاتر خواهد برد. ضمنا در صورت نیاز به

فرمت و نسبت مجدد سیستم، اطلاعات کاربران دست نخورده باقی مانده و پس از نصب مجدد، کلیه تنظیمات شخصی و اطلاعات آنها بدون تغییر باقی خواهند ماند.

Lib : این شاخه همانطور که از نام آن پیداست، محل قرار گیری فایل‌های کتابخانه برنامه‌ها است. این کتابخانه‌ها توسط برنامه‌های کاربردی و ابزارهای برنامه نویسی بکار گرفته می‌شوند.

Mnt : این شاخه معمولاً دارای زیرشاخه‌هایی مانند **floppy** و **cd rom** بوده و محل اتصال سنتی درایوهای فلاپی و **CD-ROM** می‌باشد. همچنین پارتیشن‌ها دیگر دیسک سخت را نیز می‌توانید در این شاخه متصل نمایید. البته اجباری به این کار وجود ندارد. مثلاً در سیستم‌های مبتنی بر دیسان، درایوهای فلاپی و **CDROM** در شاخه‌های **floppy** و **cdrom** که در زیر ریشه قرار دارند، متصل می‌شوند. اتصال و برداشتن اتصال پارتیشن‌ها و درایوها با استفاده از دستور **mount** صورت می‌گیرد. اشتراکات شبکه را نیز می‌توانید در این شاخه متصل نمایید

نکته : Mount شدن:

در لینوکس درایوها با کاراکتر مشخص نمی‌شوند. اگر یک حافظه خارجی مثل **USB-Memory** یا **CD-ROM** به سیستم متصل شود، لینوکس به طور خودکار آن را شناسایی کرده و یک **shortcut** در پوشه **/media** برای دسترسی به آن حافظه در نظر می‌گیرد. به این کار، در اصطلاح «**ماونت شدن**» گفته می‌شود. توجه کنید که این به معنی کپی کردن اطلاعات در آن پوشه نیست بلکه فقط یک راه مجازی برای دسترسی به آن اطلاعات است.

Proc : این شاخه یک سیستم فایل مجازی است که برخی اطلاعات مربوط به سیستم و هسته از آن قابل دستیابی می‌باشد. مثلاً فایل **Version** در این شاخه حاوی اطلاعات هسته سیستم عامل مانند نسخه آن و ... می‌باشد.

Sbin : دستورات و برنامه‌های مدیریتی سیستم در این شاخه قرار می‌گیرند که مخصوص کاربر **root** است.

Tmp : محل قرارگیری برخی فایلهای موقتی برنامه‌های کاربردی است.

Xwindow : بسیاری از برنامه‌های کاربردی در این شاخه نصب می‌شوند. مثلاً **Xwindow** در این شاخه قرار دارد. همچنین برخی دستورات و دستورات مدیریتی نیز در مسیرهای **usr/sbin** و **usr/bin** قرار می‌گیرند.

Var : این شاخه که معمولاً در کامپیوترهای سرویس دهنده در یک پارتیشن جداگانه قرار می‌گیرد، مخصوص برنامه‌های سرویس دهنده‌ای مانند وب و **FTP** و بانکهای اطلاعاتی است. مثلاً فایلهای مربوط به یک وب سایت می‌توانند در **var/www** قرار گیرند. به دلیل اینکه در برخی از حملات DOS دیسک سخت سیستم با فایلهای آشغال پر می‌شود، این شاخه را در یک پارتیشن جداگانه قرار می‌دهند که در صورت قرارگیری تحت حمله و پرشدن احتمالی دیسک سخت، کل سیستم عامل دچار وقفه نگردد و آسیب به همان قسمت محدود شود.

تمامی شاخه‌هایی که در بالا توضیح داده شد، می‌توانند در پارتیشن‌های جداگانه قرار داده شوند. ولی ضرورتی ندارد.

* لینوکس را خوب بدانیم

* تعریف خط فرمان و shell

* جلسه پنجم

مفاهیم خط فرمان

فرمان Command

رشته کاراکتری است که برای فعال کردن یک کار تایپ می‌گردد. مثلاً دستور ls در خط فرمان، فایلهای پوشیده جاری را لیست کرده و نمایش میدهد.

گزینه Option

بیشتر فرمان‌ها را به عنوان قسمت دوم دستور خود دارند و با استفاده از آن‌ها می‌توانیم دستورات را اصلاح کنیم. مثلاً دستور ls فقط نام فایل‌های پوشیده جاری را نمایش می‌دهد، اما اگر بخواهیم جزئیات دیگری از نمایش و نوع تنظیم‌ها را ببینیم بایستی از Option‌ها استفاده کنیم.
اگر خواستید فهرست کاملی از Option‌ها را داشته باشیم می‌توان از دستور man قبل از دستور مورد نظر که در اینجا ls می‌باشد استفاده کنیم.
برای مثال:

man ls

آرگومان Argument

علاوه بر Option‌ها بسیاری از دستورات لینوکس دارای آرگومان‌هایی نیز می‌باشد که این آرگومان‌ها دارای ویژگی‌های اضافه ای هستند که شما می‌توانید با استفاده از آن‌ها کارهای بیشتری انجام دهید. باید بدانید که علاوه بر خود دستورات، حتی Option‌ها نیز دارای آرگومان هستند.

:Shell

راهی برای اجرای دستورات و ایجاد فایلها می‌باشد. shell برنامه‌ای است که دستورات کاربر را دریافت و آن را اجرا می‌کند و علاوه بر اینکه نقش واسطه بین سیستم و کاربر را دارد، می‌تواند به عنوان یک زبان برنامه نویسی مورد استفاده قرار گیرد. یک component shell به حساب می‌آید و توسط کاربر قابل انتخاب و نصب است.

دو نوع shell معروف:**: Bourne-shell**

از ساختار گرامری شبیه به شل یونیکس استفاده میکند.
توسط آقای Bourne درست شده است.

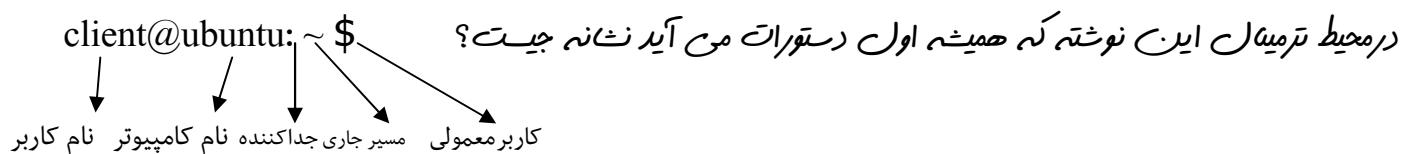
بسیاری از لینوکسها این روزها از Bourne Against Shell یا BASH استفاده میکنند.

: C-shell

از ساختار گرامری شبیه C استفاده میکند.
با نام Csh نیز شناخته میشود.
نسخه های جدیدتر و قدرتمندتر آن با نامهای zsh ، ksh و Tcsh نیز شناخته میشوند.

نکاتی در مورد کار با shell :

- ✓ لینوکس به حروف کوچک و بزرگ حساس است ! بسیاری از اوقات به این دلیل دستور شما اجرا نمیشود که مثلا Desktop را desktop نوشته اید.
- ✓ کلید Tab در هنگام نوشتن دستورات فراموش نشود .کافی است بخشی از کلمه را بنویسید و کلید Tab را بزنید تا کلمه مورد نظر کامل شود.
- ✓ جهت های بالا و پایین، دستورات History را بر میگرداند.
- ✓ هر کجا احساس کردید صفحه شلوغ است از دستور clear برای پاک کردن استفاده میکنیم.

چرا و چه موقع باید از خط فرمان استفاده کنیم؟

- ۱- هر گاه مشکلی پیش آید، یا سوالی در یک انجمن اینترنتی پرسیده شود معمولاً پاسخها به صورت خط فرمانی بیان میشود
ضمن این که خط فرمان پیغامهای بیشتری در مواجهه با یک مشکل نمایش میدهد.

* لینوکس را خوب یار بگیریم*

* تعریف خط فرمان و shell

* جلسه پنجم*

۲- مدیریت سیستم از راه دور Remote System Administration

اگر بخواهیم به صورت (Remote) از راه دور (یک سرور را مدیریت کنیم معمولاً به جز خط فرمان روش دیگری در اختیار ندارید. البته برخی محیط‌های گرافیکی و مبتنی بر وب نیز وجود دارد اما معمولاً سرعت پایینی دارد.

۳- برخی امکانات از طریق GUI در دسترس نیست.

GUI = واسط کاربری گرافیکی = Graphical User Interface

UFI = واسط کاربرپسند = User Friendly Interface

GUI معمولاً یک روش پایه‌ای و معمولی برای مدیریت است. کارهای پیچیده فقط از طریق CL قابل انجام است در مواقعی که GUI خراب می‌شود و یا گاهی که نصب نشده است، مجبوریم از خط فرمان استفاده کنیم.

۴- محیط گرافیکی مختلف با هم فرق می‌کند، اما در حالی که خط فرمان ثابت است بنابراین راهنمایی کردن از طریق خط فرمان، ساده‌تر از راهنمایی از طریق گرافیک است.

۵- دلیل دیگر استفاده از خط فرمان این است که نسبت به عملکرد درونی کامپیوتر نزدیکتر است و دارای انعطاف پذیری بیشتری نسبت به رابط گرافیکی می‌باشد.

نکته: در لینوکس شما برای دسترسی به بعضی تنظیم‌ها و نصب نرم افزارها نیاز به دسترسی روت دارید (مانند شکل زیر).

ابتدا بایستی با دستور sudo passwd root برای روت پسورد بگذارید و سپس دستور su را بزنید و پسورد را وارد کنید. و برای خارج شدن از کاربر روت و برگشتن به کاربر خود باید exit را بزنید.

```
client-pc@ubuntu: ~/Desktop
client-pc@ubuntu:~/Desktop$ reboot
reboot: Need to be root
client-pc@ubuntu:~/Desktop$ reboot
reboot: Need to be root
client-pc@ubuntu:~/Desktop$
```

در این مثال شما برای راه اندازی مجدد نیاز به قدرت روت دارید.

(پیانو جلسه پنجم)

* ساخت فایل یا پوشه *

بعد از پشت سر گذاشتن مراحل گرافیکی و آموزش آن به صورت تصویری حالا نوبت آن رسیده است که کمی دیدگاه خود را به لینوکس عوض کرده و حرفه ای تر بنگرید لذا جلسات بعدی را با وارد کردن دستور در محیط ترمینال پیش می رویم.

توجه : دوستان توجه داشته باشند که ما در دستورات از آرگومان استفاده می کنیم مثال : `mkdir -p` در این مثال دستور ساخت پوشه و آرگومانی برای ساخت پوشه های تو در تو است که بعد از دستور اصلی می آوریم. دوستان من در هنگام نوشتتن دستور فاصله میان دستور و آرگومان (space) را رعایت کنید. و دوستان عزیز توجه داشته باشید .
که هر دستور لینوکس آرگومان های زیادی دارد که هر کدام کارایی خاصی را دارند . و مادر اینجا فقط آرگومان های کاربردی تر و ساده تر را ذکر می کنیم.

عملیات	دستور	مثال و توضیحات
نمایش محتويات یک پوشه	<code>ls</code>	
رفتن به یک پوشه	<code>cd</code>	<code>cd folder1</code>
برگشت به پوشه قبلی	<code>cd ..</code>	<code>cd ..</code>
دستور ساخت یک پوشه	<code>mkdir</code>	<code>mkdir folder</code>
ساخت چند پوشه	<code>mkdir</code>	<code>mkdir folder1 folder2</code>
ساخت پوشه های تو در تو	<code>mkdir -p</code>	<code>mkdir -p folder1/folder2</code>

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
touch file	touch	ساخت یک فایل
nano file	nano	ویرایش کردن یک فایل
rm -f file file2	rm -f	پاک کردن چند فایل
rm -f file	rm -f	پاک کردن یک فایل
rm -rf file	rm -rf	پاک کردن یک پوشه
rm -rf file file2	rm -rf	پاک کردن چند پوشه
در اول اسم پوشه یا فایل نقطه بگذارد.	. <u>filename</u>	محفی کردن یک پوشه
cat file1	cat	نمایش یک فایل
less file2	less	نمایش یک فایل
Firefox <u>file.html</u>	Software <u>filename</u>	اجرای یک فایل با یک برنامه مشخص
cd ~	cd ~	برگشت به دایرکتوری home
cp <u>نام فایل جدید</u> <u>نام فایل</u>	cp	کپی کردن یک فایل
cp <u>نام فایل جدید</u> <u>dir/*.</u>	cp	کپی کردن محتویات یک پوشه به جایی دیگر
cp -a <u>dir1</u> <u>dir2</u>	cp -a	کپی کردن به همراه محتویات

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
آدرس جدید نام فایل mv <u>data1</u> ./Desktop/client	mv	جا به جایی فایل ها
نام جدید نام فایل mv large small	mv	تغییر نام فایل ها
ls -l	ls -l	نمایش محتويات پوشش به صورت لیست درختی
a= show all file	ls -a	نمایش محتويات پوشش به همراه فایل های مخفی
Show permision and group	ls -lh	نمایش محتويات پوشش به همراه مجوزها و گروه
stat file.jpg	stat	خصوصیات فایل یا فolder
find/ -iname *.mp3 locate file name which file name	find/ -iname locate which	یافتن یک فایل یا دایرکتوری فقط با کاربر(root) اجرا می شود.
gpg -c file.txt	gpg -c	رمز گذاری بر روی فایل
gpg file.txt	gpg	برداشتن رمز یک فایل
مسیری که شما الان در آنجا هستید	pwd	یافتن مسیر فعلی

(پیان جلسه ششم)

دوستان عزیز در این جلسه دستورات کاربردی و مهم لینوکس را با هم مرور می کنیم.

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
date	date	نمایش تاریخ و زمان
برای تنظیم به ترتیب از چپ به راست سال-ماه-روز-ساعت-دقیقه-سال-ثانیه	date <u>15042015</u>	تنظیم تاریخ
cal 2015	cal	نمایش تقویم
cat /proc/cpuinfo	cat /proc/cpuinfo	نمایش میزان cpu
free	free	نمایش میزان رم و فضای swap
cat /proc/net/dev	cat /proc/net/dev	نمایش اطلاعات کارت شبکه
cat /proc/mounts	cat /proc/mounts	نمایش فایل های متصل شده به سیستم
ps -aux	ps	لیست پردازش های در حال اجرا
وقتی این دستور را می زنید PID را پیدا کنید.	top	لیست پردازش های در حال اجرا
kill 1257	Kill pid	از بین بردن پردازش با شناسه PID
killall firefox	killall	از بین بردن پردازش با اسم برنامه
clear	clear	پاک کردن صفحه ترمینال
history	history	دستورهای نوشته شده

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
history 10	history 10	10 دستور آخر
کلید بالا و پایین صفحه کلید	کلید بالا و پایین صفحه کلید	آخرین دستورات در history
history -c	history -c	پاک کردن history
mkdir dir && touch file.txt mkdir dir : touch file.txt	&& or :	اجرای دستورات پشت سر هم یا اجرای همزمان چندین دستور
init 0	init 0	دستور خاموش شدن سیستم
reboot	reboot	راه اندازی مجدد سیستم
shutdown now	shutdown now	خاموش کردن همین حالا
shutdown 13:21	shutdown time	خاموش کردن در زمان مشخص
shutdown -r 13:21	shutdown -r time	ریستارت کردن در زمان مشخص
alias boro='cd'	alias	تنظیم اسم مستعار به جای دستور اصلی
alias	alias	دیدن لیست اسامی اسم مستعار
man cp	man or --help	دیدن توضیحات و آرگومان های یک دستور
control+z کلید	Ctrl+z or clrl+c	کلید میانبر برای توقف برنامه در ترمینال

(پیان) جلسه هفتم

در این جلسه با هم ساخت کاربر و ساخت گروه را با هم مرور می کنیم.

عملیات	دستور	مثال و توضیحات
ساخت یک کاربر	sudo <u>useradd</u> <u>username</u>	Sudo useradd client
حذف یک کاربر	sudo <u>userdel -r</u> <u>username</u>	sudo <u>userdel</u> <u>client</u>
تغییر پسورد کاربر	sudo <u>passwd</u> <u>username</u>	sudo <u>passwd</u> <u>client</u>
پسورد گذاشتن و فعال کردن کاربر روت	sudo <u>passwd</u> <u>root</u>	sudo <u>passwd</u> <u>root</u>
رفتن به کاربر روت	su	su root
ورود به یک کاربر دیگر	login	ابتدا باید به کاربر root بروید و بعد login <u>username</u> را بنویسید
خروج از یک کاربر	exit	exit
زمان روشن بودن سیستم	uptime	uptime
کاربران در حال استفاده از سیستم	w	w
اطلاعات درباره ی یک کاربر	finger user	finger client
تعیین محدودیت زمانی برای کاربر	chage -E	Chage -E
ایجاد یک گروه جدید	groupadd	groupadd <u>groupname</u>
حذف یک گروه	groupdel	groupdel <u>groupname</u>

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
newgrp - <u>group name</u>	newgrp -	وارد شدن به یک گروه جدید
groupmod -n <u>door</u> <u>doore</u>	groupmod -n	تغییر نام یک گروه
group door	group <u>groupname</u>	مشاهده گروه‌های که کاربر در آنها عضو است.
gpasswd -A <u>client groups</u>	gpasswd -A	مدیر گروه کردن یک کاربر
gpasswd -d <u>client groups</u>	gpasswd -d	حذف کردن یک کاربر توسط مدیر
gpasswd -a <u>client groups</u>	gpasswd -a	اضافه کردن یک کاربر به گروه

نکته: دوستان عزیز توجه داشته باشید که هم‌مان که دستورات جدید را فراموش کنید دستورات قدیمی را مروج کنید چرا اگر تمرين نکنید این امکان وجود دارد که دستورات را در فاصله زمانی کوتاه فراموش کنید.

نکته: دوستانی که دانشجو هستند حتماً اگر مطلبی را متوجه نشدند از اساتید محترم کمک بگیرند.

(پیان) جلسه هشتم

فشرده سازی فایل ها در لینوکس با چندین فرمت انجام می شود که از مهم ترین آن ها عبارتند از :

tar.gz -l   tar -v   zip -e   rar -x   gz -c   bz2 -t

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
bz2 file1	bz2	فشرده سازی با فرمت bz2
bunzip file.bz2	bunzip	خارج کردن فرمت bz2
gzip file1	gzip	فشرده کردن با فرمت gz
gunzip file.gz	gunzip	خارج کردن فرمت gz
rar file2.rar file1	rar newfile file	فشرده کردن فایل با فرمت rar
Unrar file.rar	unrar	خارج کردن فرمت rar
zip file2.zip file1	zip newfile file	فشرده کردن با فرمت zip
unzip file2.zip	unzip	خارج کردن با فرمت zip
Tar -c file2.tar file1	tar -c	فشرده کردن با فرمت tar
tar -x file.tar	tar -x	خارج کردن با فرمت tar

نکته- بعضی از فرمت های فایل فشرده توسط ویندوز پشتیبانی نمی شوند (مثل tar.gz) اما فرمت های zip , rar , tar , gzip پشتیبانی می شود.

در لینوکس پشتیبانی می شود.

* لینوکس را خوب یار بگیرید *

* فشرده سازی فایل در لینوکس *

* جلسه نهم *

نکته - در فشرده کردن نوع tar می توانید از آرگومان های -C و -f و -v و -Z استفاده کنید.

C = معنای فشرده کردن است. compress

V = نمایش لیست فایل ها می باشد.

f = برای فشرده کردن فولدر یا (دایرکتوری)

z = برای فشرده کردن با فرمت tar.gz

x = برای خارج کردن فایل از حالت فشرده می باشد.

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
لطفا برای	tar -cvfz <u>file.tar.gz</u> <u>dir1</u> 	فشرده کردن دایرکتوری با فرمت tar.gz
یادگیری	tar -xvfz <u>file.tar.gz</u>	خارج کردن فرمت tar.gz
بهتر	tar -cvfj <u>file.tar.bz2</u> <u>dir1</u>	فشرده کردن با فرمت tar.bz2
تمرین	tar -xvfj <u>file.tar.bz2</u>	خارج کردن فرمت tar.bz2
کنید.	tar -xv <u>file.tar</u> ~/Desktop/	خارج کردن یک فایل به مسیر مورد نظر

& نصب سورس نرم افزار در مخازن لینوکس

* سورس یک نرم افزار موجود . عموماً به صورت یک فایل فشرده در دسترس می باشد . که ابتدا باید از روش های گفته شده آن را از حالت فشرده خارج کنیم وسپس به درون پوشه نصب بروید و دستور های زیر را پشت سر هم اجرا کنید . دوستان توجه داشته باشید این روش مدت زمان بیشتری نسبت به نصب در محیط گرافیکی طول خواهد کشید .

./configure

make

make check

make install

نکته - دوستان توجه داشته باشید در هنگام نصب امکان دارد شما برخی هدر فایل ها را نداشته باشد پس برای نصب هدر فایل بایستی به اینترنت وصل باشد و با دستور sudo apt-get install header file name می توانید هدر فایل مورد نظر را نصب و نصب را ادامه دهید .

برای نصب پسوند فایل های (rpm) (پسوند فایل های اجرایی redhat)

sudo alien file name .rpm ابتدا باید فرمت را به deb کنید .

Sudo apt-get install alien سپس آن را نصب کنید .

نکته آخر : تمامی نرم افزار ها در مسیر زیر نصب می شوند و می توانید از آنها back up و up back بگیرید . دیگری استفاده کنید .

Var/cache/apt/archives

(بیان جلسه نهم)

پایه و اساس سطح دسترسی در سیستم عامل در لینوکس به دو بخش تقسیم می شود.

۱-مالکیت فایل (owner ship) ۲-مجوز فایل (permision)

* مالکیت فایل شامل دو قسمت می شود؟

۱-مالکیت کاربری (user ownership)

۲-مالکیت گروهی (group ownership)

chown user owner : group owner file.txt

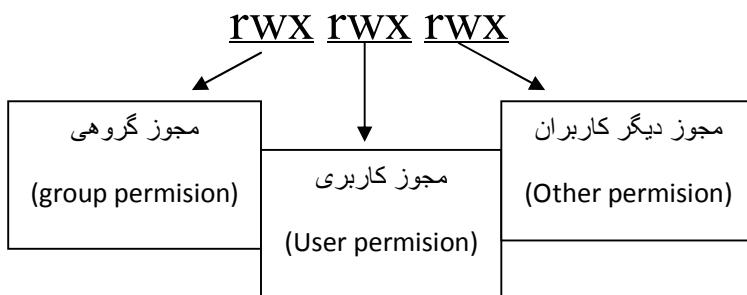
* تغییر (owner ship) فایل با دستور

chown client : server file.txt

* مدل برای دستورات

* (permision) مجوز *

نکته: مجوز دهنده فایل ها در لینوکس به ۳ سطح تقسیم می شود.

نکته: هر کدام از سه حرف rwx شامل حروف و اعداد خاصی می شود؟

r= read permision = 4
(مجوز فقط خواندنی)

w= write permision = 2
(مجوز فقط نوشتنی)

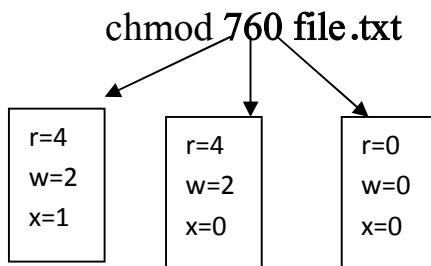
x= execute permision = 1
(مجوز فقط اجرایی)

no permision = 0
(بدون مجوز)

`chmod 442 file.txt`

تغییر دادن مجوزهای یک فایل

نکته: در مثال بالا اگر توجه داشته باشد ۴ اولی به این معناست که در سطح گروهی این فایل فقط خواندنی باشد.
و ۴ دومی به این معناست که که فایل ما در سطح کاربری فقط خواندنی باشد. و ۴ سومی به این معناست که این فایل برای دیگر کاربران فقط نوشتنی باشد.

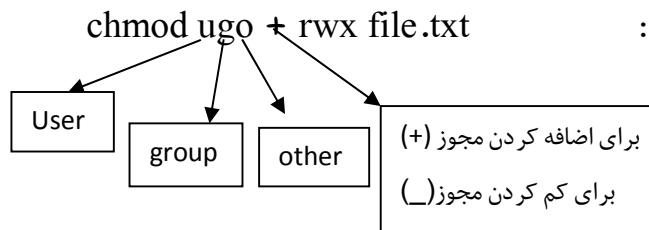

مثالی دیگر

نکته: دوستان توجه داشته باشد که اعداد ۷ از جمع اعداد $1+2+4$ به دست می آید. یعنی هم مجوز خواندنی و هم مجوز نوشتنی و هم مجوز اجرایی دارد. و عدد ۶ یعنی اینکه هم مجوز خواندنی و هم مجوز نوشتنی دارد.

`chgrp group name file name`

*تغییر گروه یک فایل:

*روشی دیگر برای تغییر مجوز یک فایل:

`chmod ou-rw file.txt`

*مثال دیگر برای تغییر مجوز یک فایل:

(پیان) جلسه رهم

دستان عزیز امیدوارم که تا اینجا کار که با ما همراه بودید خسته نشده باشد. و این جلسه که جلسه آخر

می باشد. مختصری از دستورات شبکه را باهم تمرین خواهیم کرد.

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
<pre>sudo ifconfig eth0 192.168.1.5 netmask 255.255.255.0 up</pre> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> connection name <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ip</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">netmask</div> </div>		تنظیم آی پی و بر روی کارت شبکه
Ifconfig eth0	ifconfig	نمایش اطلاعات ارتباط کابلی eth0
iwconfig wlan0	iwconfig	نمایش اطلاعات ارتباط بی سیم
iwlist scan	iwlist scan	اسکن کردن شبکه های بی سیم
	<pre>ip link set dev eth0 name eth1</pre>	تغییر نام رابط eth0 به eth1
ip link set dev eth0 up	ip link set dev eth0 up	فعال کردن ارتباط eth0
ip link set dev eth0 down	ip link set dev eth0 down	غیر فعال کردن ارتباط
ip route show	ip route show	جدول لیست مسیریاب ها
ip route add default via 192.168.1.10	ip route add default via ip address	تنظیم کردن gateway
pppconfig	pppconfig	نصب مودم
pon eth0	pon connection name	اتصال به اینترنت
poff eth0	poff	قطع ارتباط با اینترنت
arp	arp	چک کردن وضعیت ارتباطات
ifconfig	ifconfig	چک کردن کلیه کارت های شبکه

مثال و توضیحات	دستور	عملیات
netstat	netstat	خلاصه ای از وضعیت اتصالات و وضعیت سوکت ها
ping 192.168.1.5	ping ip	تست ارتباط با ip مورد نظر
traceroute	traceroute	تست کردن مسیر گذر کردن یک بسته از یک مبدأ به مقصد
nslookup	nslookup	برای چک کردن نام دامین و اطلاعات ip یک سرور
iwconfig wlan0 essid ' <u>wifi</u> ' key <u>admin@1234</u>		تنظیم کردن ssid برای شبکه بی سیم به همراه پسورد گذاشتن
whois 5.5.22.6	whois domain	گرفتن اطلاعات دامنه
dig 5.22.23.4	dig domain	دریافت اطلاعات دامنه
wget file	wget	دانلود کردن یک فایل از اینترنت
wget -c	wdet -c	ادامه دانلود کردن یک دانلود متوقف شده
پورت پیش فرض آن <u>۲۱</u> می باشد	پروتکلی برای ایجاد ارتباط از راه دور	ssh پروتکل
ssh client@192.168.1.2	ssh user@host	اتصال به میزبان مورد نظر با نام کاربری مورد نظر
ssh -p 21 client@192.168.1.2	ssh -p port user@host	اتصال به میزبان مورد نظر با نام کاربری مورد نظر با پورت مشخص

دوستان از اینکه این ۱۱ جلسه را با ما همراه بودید از شما متشرکیم و امیدواریم همیشه سلامت و در پناه حق باشید. چون این یک کتاب

آموزشی بود سعی را براین گذاشتیم در پایین ترین سطح ممکن توضیحات لازم را گفته باشیم لذا از همه pro ها عذر خواهی می کنیم

(دسته غریز من) در هر کجای این مربوط بوم و در هر صنفی هستی اگر می توانی، قدمی (حتی کوچک)، برای ملت خود بردار... (خدا تا لحد رار)